

Täysistunto

Keskiviikko 16.12.2020 klo 9.59—20.32

2.6. Pääluokka 26 Sisäministeriön hallinnonala

Puhemies Anu Vehviläinen: Esitellään sisäministeriön hallinnonala koskeva pääluokka 26.

Pääluokan yleiskeskusteluun varataan tässä vaiheessa 1,5 tuntia.

Jaoston puheenjohtaja Vähämäki.

Keskustelu

16.01 **Ville Vähämäki ps** (esittelypuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Esittelen nyt hallintojaoston puheenjohtajana SM:n hallinnonalan osuuden budjettimietinnöstä. Kyseiselle hallinnonalalle esitetään 48 miljoonaa enemmän kuin kuluvana vuonna ja noin 80 miljoonaa enemmän kuin vuoden 2019 budjetissa. Kokonaisuudessaan tälle hallinnonalalle myönnetään 1 576 miljoonaa.

Valiokunta toteaa, että hallinnonalalle on näin ollen tehty huomattavia lisäyksiä. Myöskin Senaatti-kiinteistöjen investointitasoa on nostettu 480 miljoonaan, mikä mahdollistaa toimitilahankkeiden toteuttamisen. Valiokunta on huolissaan hallinnonalan kasvavista ict-menoista ja toteaa, että näihin on jatkossa syytä kiinnittää huomiota.

Pääluokassa on neljä keskeistä kokonaisuutta.

Ensimmäinen niistä on poliisitoimen toimintamenot, ja sille momentille esitetään 798 miljoonaa. Se on vajaa 36 miljoonaa enemmän kuin kuluvan vuoden budjettiesityksessä. Kehyspääatoksen mukaisesti tehdään 10 miljoonan lisäys poliisin toimintakykyyn. Se käytetään muun muassa ajoneuvoinvestointeihin. Kehyksen ylittävänä esityksenä on 4,1 miljoonan lisäys. Sillä vahvistetaan poliisin kykyä estää muun muassa ihmiskauppaa, lasten hyväksikäyttöä, ehkäistä netissä tapahtuvia petoksia sekä huumausainekauppaa sekä toisaalta lisätä myöskin valvonta- ja hälytystoimintaa kentällä.

Valiokunta katsoo, että myönnetyt lisäykset mahdollistavat 7 450 poliisimiehen tason ja hallituksen asettama 7 500 henkilötyövuoden taso on mahdollista saavuttaa lähivuosina. Valiokunta nostaa esille ennalta ehkäisevän toiminnan, joka vahvistaa luottamusta poliisiin ja yhteiskuntaan laajemminkin. Nostamme esiin Helsingin poliisilaitoksen aktiivisena lähiöissä näkyvän poliisitoiminnan. Alaikäisten osalta olemme huolissamme, ja heitä koskevat poliisiasiat täytyisi keskittää yhdelle tutkijalle, ja täytyisi pitää yhteyttä myös esitutkinnan jälkeenkin. Valiokunta lisää poliisin toimintamenomomentille 600 000 jaettuna kolmeen kohteeseen, muun muassa eläinpoliisitoimintaan, tilannekuvien kehittämiseen sekä kuljetuskaluston hankintaan.

Suojelupoliisin toimintamenojen osalta nostamme esille supon uuden toimitalon ja sitä koskevan valtuutuksen. Se tehtiin kuluvan vuoden neljännessä lisäbudjetissa. Hallituksen esitys on hyvä pohja suojelupoliisin pitkäjänteiselle kehittämiselle siviilitiedustelulainsäädännönkin vaatimukset huomioon ottaen.

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

Rajavartiolaitoksen toimintamenoihin esitetään 272 miljoonaa. Se on 27 miljoonaa enemmän kuin kuluvana vuonna. Tässä yhteydessä on syytä kiittää kaikesta työstä ja joustavuudesta, jota he ovat kuluneen vuoden aikana tehneet. Henkilöstö on siellä todella venynyt. Yli kolmasosa on työskennellyt uudessa toimipaikassa tai -pisteessä.

Hallitus lisää toimintamenoihin sekä kansainvälisten tehtävien vaatimuksien täyttämiseksi kehyspäättöksen mukaiset lisäykset vuodelle 21, ja valiokunta pitää esitettyjä lisäyksiä välttämättöminä. Ne kohentavat taloustilannetta huomattavasti ja mahdollistavat kolmen kiinteistöhankkeen, Immolan, Ivalon ja Onttolan, sisällyttämisen Senaatti-kiinteistöjen investointiohjelmaan.

Valiokunta nostaa hankintojen osalta esille lisäbudjeteissa käynnistetyt laivahankinnat. 125 miljoonaa on myönnetty, ja koko kustannus kahden uuden laivan hankinnasta on 245 miljoonaa.

Pelastustoimen ja hätäkeskustoiminnan osalta todetaan se, että kummankin toimintamenoihin tehdään lisäyksiä suhteessa kuluvaan vuoteen. Hätäkeskuslaitoksen henkilöstön minimitasoksi on linjattu 600 henkilötyövuotta. Henkilöstön hyvinvointiin tulee kiinnittää huomiota ja vähentää hätäkeskuspäivystäjien työpoissaoloja.

Maahanmuutto- ja vastaanottokeskustoiminnasta: Tänne esitetään 67 miljoonaa. Tässä on lisäystä 12 miljoonaa. Tämä mahdollistaa muun muassa nopeammat käsittelyajat ja 70 henkilön palkkaamisen. Valiokunta pitää näitä lisäyksiä hyvinä, ja samalla vastataan ylimältä laillisuusvalvojalta saatuihin moitteisiin käsittelyaikojen ylittymisestä. Pakolaisten vastaanottoon esitetään 104 miljoonaa eli vajaa 13 miljoonaa kuluva vuotta enemmän.

Lokakuun alussa käsittelyssä oli 6 785 hakemusta. Osa hakijoista on joko valittanut päätöksestä hallintotuomioistuimiin tai tehnyt uuden hakemuksen kielteisen päätöksen saatuaan. Valiokunta nostaa esille vastaanottotoiminnan kustannustehokkuuden kehittämisen. Valiokunta toteaa lisäksi, että sujuva ja laadukas lupakäsittely ja hallintotuomioistuinten päätöksenteko vähentävät vastaanottotoiminnan kustannuksia.

Aivan lopuksi totean, että valiokunta painottaa SM:n hallinnonalan budjetoitua pitkäjänteisesti yli vaalikausien myös jatkossa tulevilla julkisen talouden suunnitelmissa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Ohisalo, 5 minuuttia.

16.09 Sisäministeri Maria Ohisalo: Arvoisa puhemies! Ensin haluan kiittää valiokuntaa siitä, että poliisille on lisätty 600 000 euroa käytettäväksi muun muassa edellä mainittuihin eläinsuojelupoliisityöhön ja tietoverkkorikollisuuden tilannekuvan kehittämiseen. Sisäministeriön hallinnonalan vuoden 2021 talousarvion määrärahat kasvavat yhteensä 48 miljoonalla eurolla verrattuna vuoden 2020 varsinaiseen talousarvioon. Lisäys on tärkeä meidän kaikkien turvallisuuden kannalta mutta ei ratkaise niitä rahoitukseen liittyviä haasteita, joita sisäisen turvallisuuden toimijoilla myös on edessään.

Poliisin osalta haluan nostaa erityisesti esille tärkeän lisäyksen ihmiskauppaan liittyvän rikostorjunnan vahvistamisesta, jotta tätä vakavaa rikollisuutta voidaan torjua nykyistä tehokkaammin. Ihmiskauppa rikkoo räikeällä tavalla perus- ja ihmisoikeuksia, joten on tärkeää, että siihen myös puututaan riittävin perustein ja resurssein. Ihmiskaupan torjunta parantaa myös rehellisesti toimivien yritysten kilpailuasemaa suhteessa laittomasti toimiviin kilpailijoihinsa.

Lisäresursseja kohdennetaan ensi vuonna myös harva-alueiden turvallisuuden lisäämiseen, verkkorikostorjuntaan ja poliisin telekuuntelujärjestelmän uusimiseen. Myös har-

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

vaan asutuilla alueilla on voitava luottaa siihen, että kun hätä on suurin, on apua myös saatavilla aivan kaikkialla.

Poliisin ja Rajavartiolaitoksen operatiivisen toiminnan turvaamiseen on vuodelle 2021 tulossa merkittävää lisärahoitusta, jolla turvataan viranomaisten kriittistä suorituskykyä monilta osin haastavassa toimintaympäristössä. Pidän myös tärkeänä sitä, että hallinnon-alan toimitilahankkeiden toteuttamista jatketaan ensi vuonna suunnitelmallisesti ja jo tehtyjen suunnitelmien mukaisesti. Viranomaisilla täytyy olla terveelliset, turvalliset ja tarkoituksenmukaiset tilat. Henkilöstö on kuitenkin meidän kaikkein tärkein voimavaramme tällä sektorilla, ja kuten edustaja edellä sanoi, niin haluan myös itse kiittää henkilöstöä erittäin vaikeasta vuodesta ja hienosti tehdystä työstä meidän jokaisen turvallisuuden eteen.

Maahanmuuton osalta talousarvioon sisältyy rahoitus pakolaiskiintiön nostamisesta 1 050 henkilöön. Lisäksi ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmän tärkeää toimintaa turvataan pienellä määrärahalisäyksellä. Kun poliisin puolella on saatu resurssit kuntoon, on ennakoitavissa, että myös tukea tarvitsevia uhreja ilmenee, ja on huolehdittava, että ihmiset saavat tarvitsemansa avun. Maahanmuuttovirastolle lisätään ensi vuodelle rahoitusta työ- ja opiskeluperusteisten oleskelulupahakemusten ruuhkan purkuun, automaatiokehitykseen ja UMA-järjestelmään. Lisäykset tukevat tavoitetta nopeammista käsittelyajoista ja sujuvammista prosesseista. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Näin, ja nyt käynnistämme debatin, ja ne edustajat, jotka haluavat käyttää debatissa vastauspuheenvuoron, voivat nousta ylös ja V-painikkeella pyytää vastauspuheenvuoroja. Debatin aloittaa edustaja Purra.

16.12 Riikka Purra ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia ministerille esittelystä.

Suomalaiseen maahanmuuttopolitiikkaan on tullut erityisesti tällä kaudella sellainen huolestuttava piirre, että eroa laillisen ja laittoman maahanmuuton ja maassa oleskelun välillä halutaan häivyttää. Tämä sotii monen ihmisen oikeustajua vastaan. Kun on turvapaikanhakija, josta on todettu, että hän ei ole kansainvälisen suojelun tarpeessa mutta hän silti voisi jäädä maahan, niin moni ajattelee, että tällainen turvapaikkajärjestelmä ei oikein ole uskottava — ja kun sitä toteutetaan vain tietyissä maissa näin.

Mutta sen lisäksi, että te haluatte laittomasti maassa oleskeleville työluvan, palvelut, erilaiset hoidot ja sosiaaliturvan, nyt olette sanonut haluavanne myös palomuurin. Useimmat maat ja EU kuitenkin ovat korostaneet, että turvapaikkajärjestelmän uskottavuus ja kansalaisten hyväksyntä edellyttävät sitä, että kielteisen turvapaikkapäätöksen [Puhemies koputtaa] saaneet poistetaan maasta. Haluaisin kuulla tähän ristiriitaan jonkun selityksen. [Puhemies: Aika!] Miksi te haluatte heidän jäävän maahan hinnalla millä hyvänsä?

16.13 Jukka Kopra kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministerille budjetin esittelystä sekä edustaja Vähämäelle myöskin.

Ruusuja hallitukselle voi antaa siitä, että poliisin resursseja vahvistetaan muun muassa kokoomuksen esittämällä tavalla ja keskitytään näihin tiettyihin, erityisiin ongelma-alueisiin, esimerkiksi ihmiskauppaan ja talousrikoksiin ja verkossa tapahtuvaan rikollisuuteen.

Kuitenkin on todettu, että poliiseja tarvitaan noin 8 000, ja ennen vaaleja kaikki puolueet sitoutuivat siihen, että poliisien virkojen määrä nostetaan 7 850:een. Käsittääkseni myös ministerin edustama puolue oli tässä sitoumuksessa mukana, mutta tätä te ette kui-

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

tenkaan ole tehnyt. Tiedustelisinkin, kuinka tähän lukuun nyt tällä hallituskaudella päästään, kun kaikki puolueet siihen ovat valmiita. Tällä hetkellä hallituksen suoritus yltää 7 500 henkilötyövuoteen poliisilla, ja tämä kyllä tarvitsisi vielä päivitystä.

16.15 Eveliina Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä korona-kriisi on korostanut erityisesti meidän terveydenhuollon henkilöstön tärkeyttä ja heidän työtään tänä aikana, mutta samanaikaisesti myös viranomaisten työ turvallisuussektorilla on erityisen tärkeää, ja siitä kiitos hallitukselle ja sisäministerille, että on päätetty panostaa myöskin poliisiin ja turvallisuusviranomaisten resursseihin. Erityisesti näihin jo mainittuihin ihmiskaupan torjuntaan ja harmaan talouden torjuntaan on tärkeää panostaa myös tänä aikana.

Tiedämme, että maahanmuuttopolitiikkaan liittyvillä säännöksillä on vaikutusta myös ihmiskaupan torjuntaan ilmiönä. Otan esimerkiksi saatavuusharkinnan ja siitä saadut esimerkit Ruotsista, jossa saatavuusharkinta on poistettu. Siellä nähdään, että tämän seurauksena myös ihmiskauppa ja monenlainen työmarkkinoiden hyväksikäyttö on lisääntynyt. Haluankin kysyä ministeriltä: pitäähän hallitus kiinni tästä, [Puhemies koputtaa] myös hallitusohjelmakirjauksesta, että saatavuusharkinta säilyy Suomessa?

16.16 Hanna Huttunen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitusohjelmassa sanottiin selvästi, että myös heikomman palvelutason poliisipalvelualueita tulisi vahvistaa. Käytännössä se tarkoittaisi sitä, että niin sanottuja kylmiä asemia tulisi miehittää uudestaan. Poliisin hälytystehtäville on sovittu hallitusohjelmassa määriteltävän enimmäisvasteajat, ja nämä puolestaan ohjaavat hallitusohjelmassa sovitun 300 kenttäpoliisin sijoittamista heikoimmille alueille. Kuitenkin vaikuttaa sitä, että harvan asutuksen alueitten poliisipalvelujen sijasta poliisin lisäresursseja on ohjattu valtaosin Espooseen muuttavalle Poliisihallitukselle ja Vantaalla sijaitsevalle keskusrikospoliisille. Haluaisinkin kysyä ministeriltä: kuinka paljon sovitusta 300 kenttäpoliisin lisäresurssista tullaan ohjaamaan HAMA-alueille? — Kiitos.

16.17 Mari-Leena Talvitie kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On tosiaan tärkeätä, että poliisien määrärahaa nostetaan, varsinkin nyt, kun mietitään tämän hallituskauden loppua: tällä hetkellä näyttää siltä, että määrät ovat vähenemässä.

Mutta toiseen asiaan, lapsiin kohdistuviin seksuaali- ja hyväksikäyttör rikoksiin: Meillä on tavallisesti ollut niin, että jos lapsi on tekijänä, niin poliisitutkintaa nopeutetaan. Voisimmeko me ajatella ja voisiko ministeri harkita tulevaisuudessa myös sellaista tutkintakuuta, että silloin kun uhri on lapsi tai nuori, niin tehtäisiin tavallaan takuu, että tutkinta suoritetaan vaikka kuuden kuukauden aikana?

Sitten, arvoisa puhemies, tämä kansainvälisten rekrytointien edistäminen: Yrityksen kasvu ja osaajien palkkaus eivät saa jäädä kiinni lupaprosessien kankeudesta ja hitaudesta. Kokoomus on esittänyt, että otettaisiin käyttöön tällainen hyvän työnantajan sertifikaatti, joka mahdollistaisi työlupien myöntämisen nopeammin yrityksille, [Puhemies koputtaa] jotka ovat hoitaneet kaikki työnantajavelvoitteensa moitteettomasti. Voisiko myös tätä harkita?

16.18 Tiina Elo vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille esittelystä ja hyvästä työstä. Hallitusohjelman tavoitteena on, että Suomi on turvallinen oikeus-

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

valtio, jossa turvallisuudentunne vahvistuu ja turvallisuusviranomaisten toimintakyky varmistetaan, ja tätä työtä tällä budjetilla nyt tehdään sisäisen turvallisuuden toimijoiden resursseja vahvistamalla.

Yksi koronan kielteisistä seurauksista, valitettavista sellaisista, on perhe- ja lähisuhdeväkivallan lisääntyminen. Poliisin määrärahojen ohella on tärkeää, että lisäämme 0,8 miljoonaa euroa naisiin kohdistuvan väkivallan torjuntaan muun muassa turvakotipaikkoja lisäämällä. Viime aikoina vakavaa huolta ovat herättäneet myös alaikäisten tekemät vakavat rikokset, ja tähän onkin reagoitava nopeasti tehostamalla viranomaisten välistä monialaista yhteistyötä ja vahvistamalla nuorten syrjäytymistä estävää toimintaa. Olisin kysynyt ministeriltä näihin liittyen: miten näette ennalta estävien ja ehkäisevien resurssien tilanteen tällä hetkellä poliisitoimessa?

16.19 Heidi Viljanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitusohjelman mukaisesti edetään, poliisimäärää lisätään, ja siitä tietysti jälleen kerran kiitokset voi mainita. Nyt kiitosta voi antaa erityisesti ihmiskauppayksiköstä, jolla pystytään puuttumaan törkeisiin ihmisoikeusrikkomuksiin. Lisäksi kiitosta voi antaa myös poliisin läsnäolon lisäämisestä harvaan asutuilla alueilla, kuten täällä jo kollegat ovat maininneet.

Mutta poliisien määrä pelkästään ei riitä, se, että lukumäärää lisätään, vaan pitää myöskin turvata se, että poliisilla on osaamista, ja niin kuin tiedetään, poliisin toimintaympäristö muuttuu jatkuvasti ja maailma on koko ajan myllerryksessä. Tietoverkko- ja kyberrikollisuus lisääntyy, ja rikollinen toiminta on hyvin kansainvälistä tänä päivänä. Se tarkoittaa tietysti sitä, että myös poliisissa tarvitaan vaativaa erityisosaamista sekä poliiseilta että myös muilta erityisasiantuntijoilta. Kysynkin nyt ministeriltä: miten huolehditaan, että osaamistaso vastaa nykytarpeita poliisin toiminnassa?

16.20 Anna-Kaisa Ikonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sisäinen turvallisuus on asia, josta meidän on kaikissa oloissa huolehdittava. Puheissa nousee usein ensimmäisenä esiin poliisien resursointi. On hyvä, että sille puolelle on tässä budjetissa osoitettu lisäresursseja, mutta vielä on matkaa hallintovaliokunnan asettamiin tavoitteisiin. Niihin tulee edelleen pyrkiä. Kokoomus esittää omassa vaihtoehtobudjetissaan 40 miljoonan euron pysyvää lisäystä poliisitoimeen.

Mutta resurssikysymys ei koske vain poliisia. Pelastuslaitoksilla on julkishallinnon organisaatioista paras maine ja luotettavuus jo toista vuotta peräkkäin, Hätäkeskuslaitos sijoittui tässä tuoreessa mainetutkimuksessa kolmanneksi. Sote-uudistus uhkaa kuitenkin jättää pelastustoimen käenpojan asemaan, kun rahoitusta ei ole korvamerkitty. Samoin hätäkeskustoiminnassa on kriittistä varmistaa riittävä resursointi sekä henkilöstöpuolelle että tietojärjestelmiin. Riittävällä resursoinnilla on turvattava turvallisuusviranomaisten toimintavarmuus, jotta luottamus näihin turvallisuutemme takaaviin toimijoihin pysyy jatkossakin korkealla.

16.21 Mauri Peltokangas ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallintovaliokunnan mietinnössä koskien ulkomaalaistaustaisten seksuaalirikollisten karkotusta Suomesta ryhmämme antoi muutaman käytännön esimerkin. Voisiko arvoisa ministeri ottaa huomioon sen, että voisimme toimia EU-lainsäädännön kanssa yhdenmukaisesti? Kansainvälisen suojelun asema olisi poistettavissa henkilöltä, jonka on perusteltua olettaa olevan vaaraksi Suomen turvallisuudelle tai joka on Suomessa oleskelunsa aikana syyllistyy-

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

nyt törkeään rikokseen, ja henkilö, joka on rikosoikeudellisen seuraamuksen johdosta määrätty palautettavaksi, voitaisiin välittömästi ottaa säilöön, sekä henkilö vakavasta rikoksesta, kuten seksuaalirikoksesta, tuomittuna ei koskaan voisi saada Suomen kansalaisuutta. Tässä olisi kolme erinomaisen hyvää käytäntöön otettavaa keinoa turvata suomalaisten turvallisuus, ja painotan sitä, että nämä edellä mainitsemani meidän ehdotukset ovat Euroopan unionin lainsäädännön mukaan käyttöön otettavissa. — Kiitos.

16.22 Matti Semi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun mietitään näitä turvallisuusasioita, niin sehän lähtee liikkeelle siitä, että hätäkeskukseen soitetaan ja sieltä lähtee apu liikkeelle ja saadaan koko prosessi liikkeelle ja hoidettua eteenpäin. Se, mikä näkyy tällä hetkellä hätäkeskuksen toiminnassa, on, että sinne tarvitaan lisää voimavaroja, ja niitä on koetettu kohdistaa sinne. Se on tärkeä osa tätä meidän turvallisuuden toimintaympäristöä. Se, mikä tässä tilanteessa vielä vähän mietityttää, on näiden harva-alueen poliisimäärien riittävyys, kun tälläkin hetkellä mitä pohjoisempaan menee, sen harvemmassa poliisit ovat. Kysynkin nyt: kuinka saadaan varmistettua, että tänne harva-alueille saadaan riittävä turvallisuusmiehitys aikaan?

16.23 Ben Zyskowitz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomessa on viime vuosina tapahtunut hirvittäviä rikoksia — lapsia ja aikuisia on raiskattu, entisiä tyttöystäviä on surmattu — ja näiden rikosten tekijöinä ovat olleet kansainvälistä suojelua Suomesta hakeneet tai saaneet henkilöt. Suomessa ei voida karkottaa kansainvälistä suojelua saanutta henkilöä, vaikka hän olisi tehnyt hirvittävän rikoksen, koska Suomessa ei voida tätä kansainvälisen suojelun statusta lakkauttaa. EU-direktiivi tämän mahdollistaa, mutta tätä direktiiviä ei tältä osin otettu Suomessa käyttöön, koska tuomasojaset — pienellä kirjaimella, en halua joutua raastupaan — ja kumppanit tulkitsivat, että se on vastoin Geneven pakolaissopimusta toisin kuin muissa EU-maissa. Hallintovaliokunta on yksimielisesti lähtenyt ehdottamaan, että tältäkin osin direktiivi otetaan Suomessa käyttöön. Kysyn: onko tämä mietintö teille tuttu — tuli muutama [Puhemies koputtaa] päivä sitten — ja milloin annatte tästä esityksen? Totean vielä, että palautuskielto on tietysti ehdoton, [Puhemies koputtaa] se on eri asia, ja että Suomessa asuvat maahanmuuttajat toivovat, että nämä murhaajat ja raiskaajat [Puhemies: Aika!] nimenomaan maasta karkotetaan.

16.25 Mats Löfström r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vierailin elokuussa Maarianhaminan rajatarkastuspisteessä, joka oli saanut vahvistusta Helsinki-Vantaan lentoaseman rajavartijoista. He hoitavat tehtävänsä esimerkillisesti. Helsinki-Vantaan rajavartijat olivat ruotsin kielen taitoisia ja pystyivät näin ollen auttamaan Ahvenanmaalla. Ahvenanmaalla ja rannikolla on välttämätöntä, että osaa antaa palvelua ruotsiksi. Useat merivartijat Ahvenanmaalla lähestyvät eläkeikää, ja siksi olisi erittäin tärkeää, että merivartijoille tarjotaan uusi ruotsinkielinen peruskurssi. Tämä kurssi on nyt tulossa ja aloittaa 2022. Se on hieno asia. Kiitos, ministeri Ohisalo, hyvästä yhteistyöstä tässä asiassa, ja kiitos koko Rajalle.

Ärade talman! Det här är första kursen på tio år som grundkurs, och det skulle vara oerhört viktigt att nu också ordna en brand- och räddningskurs på svenska som jag vet att Svenska Finlands folkting har uppvaktat dig om. [Puhemies koputtaa] Det har inte ordnats en sådan

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

grundkurs sedan 2012, och kanske det här är någonting vi kunde återkomma till i nästa års budgetförslag.

16.26 Hanna-Leena Mattila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysyisin ihan lyhyesti erään hallitusohjelmakirjauksen toteuttamisaikataulusta. Voitteko kertoa, sisäministeri Ohisalo, missä tilanteessa on puolitoista vuotta sitten hallitusohjelmaan kirjatun aselupakäytäntöjen yhtenäistäminen koko maassa?

16.27 Ari Koponen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Ohisalo, miksi Suomi nostaa vastaanotettavien turvapaikanhakijoiden määrää, vaikka suurin osa heistä elää sosiaalitukien varassa ja on merkittävä taloudellinen taakka Suomelle? Kuinka suurena ongelmana hallitus näkee pakolaistaustaisten henkilöiden korkean työttömyysasteen, mikä rasittaa Suomen taloutta merkittävästi? Ja miksi Suomessa turvapaikanhakijoiden sekä kiintiöpakolaisten perheen yhdistämiselle ei ole asetettu ehtoja, vaikka muilla syillä Suomeen tulevilla on?

16.27 Piritta Rantanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Panostukset kansalaisten turvallisuuteen tässä vaikeassa taloudellisessa ja pandemian aiheuttamassa tilanteessa ovat erittäin tärkeitä. Kiitos kaikista panostuksista tässä kokonaisuudessa.

Maahanmuuttoviraston viesti on ollut, että tällä rahoituksella, jonka tällä budjetilla saavat, he pystyvät jatkamaan lupaprosessien kehittämistä ja purkamaan ruuhkaa ja lyhentämään käsittelyaikojaan. Pitkäjänteisyys ja ennakoitavuus on tässäkin rahoituksessa äärimmäisen tärkeää. Kuitenkin Hätäkeskuslaitoksen keskeisinä tavoitteina olevat riittävä henkilöstön määrä, tietojärjestelmän toiminnan ylläpito ja kehittäminen ja tietojärjestelmän toiminnan varmistaminen ovat suuri huolenaihe nyt, koska tämä rahoitus ei tunnu riittävän ict-ylläpitokustannuksiin ja -kehittämiseen. Tätä samaa viestiä olemme ict-kustannusten osalta saaneet myös poliisin taholta. Kysyisinkin ministeriltä: kuinka voisimme loiventaa ict-kulujen kehitystä niin, että niitä ei tarvitsisi rahoittaa henkilöstöstä tinkimällä?

16.28 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Tiedusteluvalvontavaliokunta sai eilen valmiiksi mietintönsä tiedusteluvalvontavaltuutetun kertomuksesta. Valiokuntamme mietinnössä todetaan, että toiminta on asiallista, tarkoituksenmukaista, laillisuutta noudatetaan. Yksi huomio kuitenkin tässä nostona. — No, jatkan vielä sen verran, että perus- ja ihmisoikeuksia on myös kunnioitettu tiedusteluviranomaisten toiminnassa.

Valiokunta nostaa valtioneuvostolle tiedoksi sen näkökulman, että tiedusteluvalvontavaltuutetulla ei ole sijaista ollenkaan, ja sen koimme tässä mietinnössä puutteeksi ja kehoitamme valtioneuvostoa ryhtymään asiassa tarvittaviin toimenpiteisiin. Tämä tiedusteluvalvontavaltuutetun asianahan kuuluu tietysti oikeusministeriölle [Puhemies koputtaa] mutta turvallisuusnäkökulmasta tietysti sisäministerille.

Puhemies Anu Vehviläinen: Tässä vaiheessa annan ministerille 3 minuutin puheenvuoron.

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

16.30 Sisäministeri Maria Ohisalo: Arvoisa puhemies! Kiitokset hyvistä näkemyksistä.

Aloitin loppupäästä. Tämä viimeinen huomio tiedusteluvalvontavaltuutetun sijaisuudesta on erittäin hyvä, ja voin sanoa, että vien tämän terveisen myös oikeusministerille ja pohdimme, mitä voimme asialle tehdä.

Kysymys esitettiin myös asetietojärjestelmästä, ylipäätään näistä lupakäytännöistä. Tässä keskeisin uudistustarve on nimenomaan tämän järjestelmän loppuun vieminen. Se on ollut pitkässä puussa jo ennen minun ministerikauttani, ja valitettavasti heti ensimmäisten kuukausien aikana, silloin kun tulin pestiin, sain kuulla, että se venyy entisestään. Olemme tästä keskustelleet ministeriön ja Poliisihallituksen kesken ja tuemme Poliisihallitusta kaikin keinoin siinä, että saavat tämän järjestelmän toimimaan, jotta nämä käytännöt olisivat mahdollisimman helppoja ja yksinkertaisia, yhdenmukaisia.

Edustaja Koposelle: Kun tässä viitattiin, että Suomi nostaa vastaanotettavien turvapaikanhakijoiden määrää, niin sitä Suomi ei tee. Kansainvälisen oikeuden mukaisesti turvapaikkaa voi hakea Suomesta. Se, mitä Suomen valtio voi tehdä, on päättää näistä kiintiöpakolaisten vastaanottomäärästä, ja tässä nyt hallitusohjelman mukaisesti on nostettu kiintiöpakolaisten vastaanottomäärää yhteistyössä YK:n UNHCR-järjestön kanssa. Nämä ihmiset ovat maailmanlaajuisesti heikoimmassa asemassa olevia ihmisiä, ja tässä YK:n kanssa Suomella on hyvä yhteistyö pitkään ollut. Tätä myös monet EU:n jäsenvaltiot nostavat hyvänä keinona ikään kuin laillisena väylänä Eurooppaan.

Ruotsinkielisten turvallisuusviranomaisten rooli nousi tässä moneen kertaan.

Jag ska se till att vi på alla områden ser till att det finns tillräckligt många svenskspråkiga experter. Det var ett bra möte i går, tack för det.

Hätäkeskustoimiala kaikinensa on tietysti ensimmäinen piste, josta ne ilmoitukset lähtevät. Sieltä se avunsaanti lähtee. Olen juuri tavannut Hätäkeskuslaitosta, ja olemme yhdessä keskustelleet siitä, kuinka turvataan tarpeeksi osaajia sinne. Siellä on valitettavasti tilanne, että ei ole tarpeeksi ihmisiä. Myös siellä ruotsinkielisten määrä on ongelma, mutta olemme päässeet jo kouluttamaan myös ruotsinkielisiä lisää.

Palautukset nousivat muutamissa puheenvuoroissa. On aivan selvää, että rikolliset poistetaan tästä maasta, siitä ei liene kenelläkään erimielisyyttä. [Ben Zyskowiec: Ei ole!] Totta kai sitten on myös tilanteita, joissa oikeusvaltion prosessien mukaan ihmiset kärsivät ne rangaistukset, mitkä heille osoitetaan.

Poliisien koulutuksesta ja siitä, kuinka vastataan tulevaisuuden uhkiin: Poliisiammattikorkeakoulu on erittäin hyvin näistä uusista uhkista, nousevista haasteista kartalla. Käymme yhdessä tuloskeskustelua ja arviointia tietysti sinne suuntaan myös Poliisihallituksen kanssa, ja varautumista sieltä löytyy.

Ennaltaestävän työn resurssit voisivat aina olla paremmatkin, mutta muun muassa tätä ennaltaestävää Ankkuri-toimintaa pyritään levittämään kaikkialle maahan, [Puhemies koputtaa] ja tästä on myös hyviä keskusteluja käyty kansanedustajien kanssa. [Puhemies koputtaa]

Työperäinen maahanmuutto liittyy tietysti TEMin toimialaan, mutta tuemme siinä, miten vain voimme lupaprosesseja nopeuttaa, ja erityisesti yrityselmä meitä tässä lähestyy monesti.

Puhemies Anu Vehviläinen: Jatkamme debattia.

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

16.33 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nuorten tekemät väkivaltarikokset ja erityisesti alaikäisten tekemät henkirikokset ovat tänä vuonna hälyttävällä tavalla olleet nousussa. Kun katsotaan Poliisihallituksen tilastoja, niin vuonna 2018 alaikäisten tekemiä henkirikoksia oli 7, viime vuonna 8 ja tänä vuonna tähän mennessä jo 43. Helsingin poliisi on raportoinut, että alueella liikkuu 100—150 vaarallisesti käyttäytyvää nuorta, joista monet pitävät teräasetta mukanaan. Tämä on varmasti asia, joka mietityttää monia ja erityisesti vanhempia, joiden lapset liikkuvat kaupungilla, ja myöskin nuoria, jotka liikkuvat ehkä öiseenkin aikaan kaupungilla, mihin suuntaan Suomen ja varsinkin pääkaupunkiseudun tilanteen turvallisuus on menossa. Me olemme tottuneet siihen, että täällä uskaltaa liikkua toisin kuin monissa muissa maissa, ja haluamme tietysti säilyttää tilanteen tällaisena. [Puhemies koputtaa] Kysyisin ministeriltä: mitä olette tekemässä, että Suomi myös säilyy turvallisena?

16.35 Janne Sankelo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Emme saaneet ministeriltä vastausta tähän palomuuriasiaan. Siis te ehdotte joulukuun alussa palomuuria laittomasti maassa oleville. Tämä mahdollistaisi laittomasti maassa oleskeleville asioinnin viranomaisten kanssa ilman riskiä välittömästä palauttamisesta. Minun käsitykseni mukaan laittomasti maassa oleskeleva oleskelee maassa laittomasti, eikä varsinkaan viranomaistemme tule tukea tällaista laitonta toimintaa. Jos henkilöllä ei ole oikeutta olla maassa, tulee hänet poistaa. Yksinkertaista. Tärkein oikeus on poistua heti.

Arvoisa puhemies! Kokoomuksen näkökulmasta, oli kriisi tai ei, turvapaikkapolitiikan on oltava johdonmukaista ja tehokasta. Meillä ei ole piikki auki, mutta perustellusta syystä meille voi tulla töihin yhteiskuntaa rakentamaan.

Kysynkin Ohisalolta: minkälaisen viestin porsaanreikien luominen järjestelmään erilaisilla niin sanotuilla palomuuureilla [Puhemies koputtaa] antaa turvapaikkapolitiikkamme johdonmukaisuudesta?

16.36 Eveliina Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On äärimmäisen tärkeää, että suomalaisilla viranomaisilla on tiedossa, keitä ihmisiä täällä meidän maa-rajojemme sisällä oleskelee. Se on mielestäni ihan tärkeä periaate koko meidän hyvinvointiyhteiskuntamme kannalta, mutta myös turvallisuuden kannalta.

Sen verran haluan kyllä oppositiopuolue kokoomusta haastaa, että kun te puhutte porsaanrei'istä, niin kyllä yksi iso porsaanreikä liittyy saatavuusharkinnan poistoon, jota te olette ajaneet. Me tiedämme, niin kuin äskeisessä puheenvuorossa kerroin, että meillä on Ruotsista esimerkkejä siitä, mitä tämä saatavuusharkinnan poisto aiheuttaa. Se aiheuttaa ongelmia työmarkkinoille ja myös ihmiskaupan lisääntymistä, ja en missään nimessä toivoisi, että me kulkisimme tässä suhteessa Ruotsin tietä. Toivonkin, että arvoisa puhemies antaa myös ministeri Ohisalolle mahdollisuuden vastata tähän aikaisempaan kysymykseeni koskien [Puhemies koputtaa] saatavuusharkinnan säilyttämistä Suomessa.

16.37 Janne Heikkinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Marraskuun alussa Helsingin Sanomat avasi valtakunnallisen keskustelun jengiytyvästä nuorisoriikollisuudesta uutisoimalla pääkaupunkiseudun kasvaneista ongelmista. Poliisin ja Helsingin kaduilla työtä tekevien järjestöjen arvion mukaan taustalla on jopa toistasataa vaarallisesti käyttäytyvää nuorta. Yhteinen piirre kyseisten nuorten osalta on maahanmuuttajatausta,

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

huumeongelmat ja pitkään jatkunut rikollinen kierre. Valitettavasti myöskään kotikaupunki Oulu ei ole jäänyt kokonaan paitsi näistä levottomuuksista nuorten parissa.

Arvoisa ministeri, väkivaltaisten katujengien pesiytyminen suurten kaupunkien katukuvaan on todellinen uhka. Jokaisella on oikeus kokea arki turvallisena. Onko hallitus tarttunut kovaan väkivaltarikollisuuteen tarpeeksi määrätietoisesti tässä budjetissa?

16.38 Ville Vähämäki ps (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Otan ehkä vähäsen vähäisemmän aiheen, mutta mielestäni aika olennaisen, nimittäin suomalaisen metsäpalosammutusosaamisen.

Me esitämme omassa vaihtoehtobudjetissamme ja huomenna myöskin tuomme äänestykseen lausuman siitä, että hallituksen tulisi tutkia mahdollisuuksia suomalaisen pelastusalan koulutuksen tuotteistamiseen, myymiseen maailmalle, niin että jatkossa myöskin koe-tettaisiin saada tehtyä vientiponnistuksia, jotta tämä suomalainen metsäpalo-osaaminen, sammutusosaaminen, lähtisi myyntiin maailmalle. Tietenkin näin joulukuisena päivänä on vähän hankala ajatella sitä, mutta kun päästään kevääseen ja kesään, niin nähdään, että kylä tuolla maailmalla taas alkavat metsät palamaan, ja Suomessa on ensiluokkainen metsäpalosammutusosaaminen. Jotakin me osaamme, sellaista, mitä muualla maailmalla ei oikein tiedetä. Voisiko tästä tehdä sellaisen hyvän koulutuspaketin ja saada sen myyntiin?

16.39 Sofia Virta vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että tässä keskustelussa nostetaan nämä nuoret, joiden tilanne on vaikea ja jotka käyttäytyvät väkivaltaisesti. Haluan kuitenkin nostaa sen, että olen tällaisten nuorten kanssa tehnyt monia vuosia töitä ja eivät nämä nuoret tyhjästä meidän kaduillemme putoa. Nämä nuoret ovat usein kokeneet sellaisia asioita, joita yhdenkään lapsen tai nuoren ei elämässään missään tilanteessa pitäisi joutua kokemaan, ja he tarvitsevat ensisijaisesti apua. On aivan selvää, että se väkivalta pitää ottaa vakavasti, mutta toivoisin tähän keskusteluun muistutuksen siitä, että nämä ovat edelleen alaikäisiä, he ovat lapsia ja nuoria, jotka usein voivat erittäin pahoin.

Haluaisin myös sanoa siitä, että on todella hienoa, että tässä salissa on selkeästi yksimielisyys siitä, että poliisien resursseja pitää lisätä. Se on äärettömän tärkeää. Poliisit ovat tehneet jo pitkään erittäin kuormittavissa olosuhteissa töitä. Kun kentällä on vähän tekijöitä, työ kasaantuu tietyille henkilöille, ja se varmasti näkyy myös työn laadussa.

Haluaisinkin kysyä sisäministeriltä: osaatko avata sitä, onko nyt tämän hallituskauden aikana poliisien tarve jotenkin merkittävästi lisääntynyt vai mistä se johtuu, että meillä on kentällä liian vähän poliiseja [Puhemies koputtaa] suhteessa tarpeeseen?

Puhemies Anu Vehviläinen: Haluan huomauttaa, että täällä salissa teititellään, ei sinutella. — Ja seuraava puheenvuoro, edustaja Essayah.

16.40 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä todellakin iloitsimme siitä, että valiokunnassa on myös kiinnitetty huomiota poliisitoimen siirtomäärärahojen lisäykseen. Täällä kun kysyttiin, miksi näin on, niin kyllähän se tarve on ollut se, koska krooninen alijäämä on jo vuosia ollut poliisien lukumäärässä, ja siinä mielessä nämäkään lisäykset eivät suinkaan vielä, voisi sanoa, varsinaisesti ole uutta lisäystä vaan pikemminkin sen entisen pulan paikkaamista.

Arvoisa rouva puhemies! Olisin kuitenkin halunnut tähän nuorison tilanteeseen ministerille osoittaa kysymyksen: millä tavalla meillä pystyttäisiin vaikuttamaan tähän, että nuo-

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

ret eivät ajaudu näihin jengeihin eivätkä jengiydy? Toisaalta sitten itseäni huolestuttaa se, että tänä päivänä myös pienillä paikkakunnilla tuo huumekauppa rehottaa ja sitä kautta tulee tätä jengiytymisilmiötä myöskin sellaisille alueille, missä se tuntuu aivan hämmäntävältä: pienissä, keskisuurissa maaseutukaupungeissa alkaa olla vakavaa [Puhemies koputtaa] nuorten huumeongelmaa. Mitä tälle voidaan tehdä ja miten tähän ennaltaehkäisevästi puuttua?

16.42 Riikka Purra ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysyisin viranomais-ten välisestä tietojenvaihdosta. Tämä on asia, mikä hallintovaliokunnassa puhuttaa hyvin usein.

Ei vain maallikon vaan myös monien asiantuntijoiden mielestä tilanne on monin paikoin absurdi, kun turvallisuusviranomais-ten välillä ei kulje oleellinen tieto. Tämä liittyy niin sosiaalitoimeen, lastensuojeluun, poliisiin, krp:hen, supoon ja niin edelleen. Eilen krp:n päällikkö Robin Lardot kertoi haastattelussa, että hän haluaisi edistää nimenomaan tällaista erityislakia, joka mahdollistaisi paremman tietojenvaihdon ja hallinnollisen yhteistyön, jotta rikollisuutta ja nimenomaan järjestäytyneitä rikollisuutta pystyttäisiin paremmin hoitamaan ja ennaltaehkäisemään ja valvomaan.

Tässä jutussa esitettiin tällainen hyvin uskomaton tieto siitä, että tällä hetkellä krp:läisiä poliiseja syytetään siitä, että he ovat vinkanneet [Puhemies koputtaa] Helsingin kaupungille siitä, että kaupunki ei saisi tehdä yhteistyötä yrityksen kanssa, johon liittyy Bandidos-jengiläisiä. [Puhemies: Aika!] Mitä sanotte tästä?

16.43 Heikki Vestman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sisäministeri, olette useassa yhteydessä tuonut esille, että haluatte estää paperittomuutta, niin sanottua paperittomuutta, jouhevoittamalla kielteisen päätöksen saaneiden mahdollisuuksia jäädä työperäisellä oleskeluluvalla maahan. No, suomeksihan tämä tarkoittaa, että laittomasti maassa oleva saa jäädä sitten toisella perusteella Suomeen. Ruotsissa tämä niin sanottu löperö kaistanvaihto on tuottanut ongelmia. Se mahdollistaa sen, että täysin perusteetta maahan tullut voi jäädä pitkäksi aikaa oleilemaan yhteiskuntaan veronmaksajien rahoilla. Kysyn teiltä: Minkälaisia suunnitelmia teillä on tämän kaistanvaihdon helpottamiseksi? Ja ettekö allekirjoita sitä lähtökohtaa, että turvapaikkajärjestelmän ei pidä olla työperäisen maahanmuuton väylä vaan ein pitää tarkoittaa ei?

16.44 Hanna Huttunen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täysin yllättäen ja aiemmasta päätöksestä poiketen sisäministeriö myönsi viime syksynä Helsingin Pelastuskoululle jatkoluvan kesään 2023 saakka. Viimeiset opiskelijat otetaan sisälle ensi vuoden syksyn aikana. Helsingin Pelastuskoulun jatko vaikuttaa suoraan Kuopiossa sijaitsevan Pelastusopiston toimintaan. Haluaisinkin kysyä: Kuinka sisäministeriö aikoo toimia tässä asiassa ensi vuonna? Pysyvätkö voimassa ne jo tehdyt päätökset sekä annetut lupaukset, että pelastusalan opinnot tässä valtakunnassa keskitetään Kuopioon?

16.45 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me tosiaan keskustelimme tänään täällä oikeusministerin läsnä ollessa tästä järjestäytyneen rikollisuuden erillislaki-ista, jolla kaikki yksityiskohdat tuotaisiin lakiin ja alettaisiin katsomaan, millä tavalla rangaistuksia korotetaan ja millä tavalla kussakin yksityistapauksessa sitten menetellään, niin että vankiloissa olevien vartijoiden turvallisuus paranee ja kaikki tällainen. Tämä

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

on erityisen törkeää, jos tällaista järjestäytyntä ja yhteiskuntaan soluttautunutta rikollisuutta esiintyy. Minä kysynkin sisäministeriltä: onko teillä nyt tarkoitus oikeusministerin kanssa käydä tätä läpi ja tuoda eduskuntaan vaikka kymmenkohtainen ohjelma siitä, miten te pyritte parantamaan tätä arkiturvallisuutta esimerkiksi Helsingissä ja tietysti muuallakin maassa? Me kaikki tiedämme ja meidän korviin tulee näitä viestejä, miten jo koulujen sisällä myydään huumeita, niin että tämä ei ole mikään pikkuasia. Sen takia tässä pitäisi olla selvä ohjelma, millä tavalla sekä tiukennetaan lakia että tiukennetaan [Puhemies koputtaa] niitä käytännön toimenpiteitä. Oletteko valmis tuomaan tällaisen [Puhemies koputtaa] kymmenen kohdan ohjelman eduskuntaan?

16.46 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hyvä ministeri, on hyvä, että poliisien resursseja parannetaan myös meillä tuolla maaseudulla, mutta kaupungeissa ongelmana on nyt tämä jengiytyminen. On puhuttu, että täällä on toistasataa nuorta, jotka aiheuttavat pelkoa kadulla ja vaarantavat myös omaa turvallisuuttaan. Mielestäni tähän on puututtava, tämä on vihelletävä poikki, ja kokoomus on esittänyt tätä niin sanottua nuorten kotiaarestia tähän ratkaisuksi. Kadut pitää saada turvallisiksi. Kun täällä aiemmin on tästä keskusteltu, niin hallituksen riveistä on toisteltu sitä, että nämä nuoret ovat jonkun lapsia. Se on totta, ja olen aivan varma, että ne heidän vanhempansa eivät ole onnellisia ja tyytyväisiä siitä, että nämä lapset ovat osa tällaista jengiytymistä. Sen takia itse toivoisin, että heidät autettaisiin nyt pois sieltä kadulta, ja silloin voisi olla [Puhemies koputtaa] tämä kotiaaresti tehokas keino auttaa heitä takaisin [Puhemies koputtaa] kiinni normaalin elämän syrykseen.

Puhemies Anu Vehviläinen: Tässä vaiheessa totean, että kaikki halukkaat ovat saaneet vähintään yhden puheenvuoron, joten menemme tässä ministerin puheenvuoroon — ministeri, 5 minuuttia — ja sitten siirrymme puhujalistaan.

16.47 Sisäministeri Maria Ohisalo: Arvoisa puhemies! Hyviä huomioita. Poliisien määrä nousee usein täällä keskusteluun. On aivan selvää, että poliisien määrää täytyy nostaa tulevaisuuden haasteisiin paremmin vastataksemme. Tämä hallitus on ohjelmassaan sitoutunut siihen, että 7 500:aan päästään tällä hallituskaudella. Määrä on valitettavasti laskenut vuosia aina vuoteen 2017 asti, kunnes sitä on vähitellen päästy parantamaan, ja tällä tiellä jatkamme. Toivottavasti myös seuraava hallitus jatkaa tällä tiellä.

Tässä oikeusministeriön suuntaan heitettiin yhteistyöpalloa. Meillä on jatkuva hyvä keskusteluyhteys. Varmasti löydämme yhteisiä keinoja. Toki meillä on jo nyt olemassa monia keinoja siihen, kuinka vaikkapa kaduilla tapahtuvaa rajua väkivaltaa voidaan estää, nuorten syrjäytymistä voidaan estää, jotta kenenkään ei tarvitsisi päätyä sinne kaduille rikollisen elämäntavan piiriin: moniammatillinen yhteistyö, koulut, sosiaalityö, nuorisotyö. Näitä malleja jatkuvasti kehitetään ja vahvistetaan.

Tässä yhteydessä nostettiin huumeiden käyttö isona ongelmana. On aivan fakta, että tänäkin koronan aikana, vaikka ihmiset eivät ole liikkuneet rajojen yli, rajatarkastukset ovat olleet käytössä, niin silti Tullin mukaan — käytännössä ehkä siltä puolelta — on valitettavasti myös mennyt huumeita enemmän yli. Tämä on vakava ongelma, johon poliisin, Tullin ja Rajan PTR-yhteistyössä puututaan entistä vahvemmin. Olen ohjeistanut poliisin osalta ja Rajan osalta sitä työtä niin, että voidaan vielä vahvemmin puuttua tähän ongelmaan, joka käsillä on.

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

Tässä käytiin keskustelua tästä palomuurista. Kysehän on siitä, että ihmisiä ei hyväksikäytettäisi. Varmasti haluamme sellaisen hyvinvointivaltion, jossa ketään ei hyväksikäytetä. Sitten on selvää se, mitä tässä nostettiin — itse asiassa myös edellisten, kokoomuslaisten sisäministerien aikana on ollut se käytäntö — että jos ihminen saa kielteisen turvapaikkapäätöksen mutta työskentelee, niin voi sitten saada oleskeluluvan työn perusteella. Tämä ei ole mitään uutta. Tarkoitus on se, kuten edustaja Heinäluoma hyvin sanoi, että tietäisimme paremmin, keitä tässä yhteiskunnassa on. Se on turvallisuuskysymys, keitä täällä liikkuu, ja paperittomuuden ehkäiseminen liittyy tähän. Ihmisillä pitää olla jonkinlainen virallinen, laillinen status olla täällä.

Ja mitä tulee palautuksiin, on selvää, että palautuksia edistetään, kuten hallitusohjelma linjaa. Voin kertoa, että viimeksi tänään olen tästä asiasta taas keskustellut taloni sisällä. Edistämme EU-yhteistyötä tässä asiassa mutta teemme myös kolmansien maiden kanssa kahdenvälisiä yhteistoimintaa tässä. Ja se, mikä usein jää huomaamatta, mikä on myös edellisten sisäministerien haasteena ollut, on se, että monet vastaanottavat maat eivät vastaanota omia kansalaisiaan. Tämä on ongelma, johon yksikään sisäministeri ei pysty yksinään puuttumaan, ja sen takia yhdistämme tässä voimiamme eri EU:n jäsenvaltioiden kanssa, jotta näitä sopimuksia saataisiin paremmin.

Täällä oli hyvä huomio tästä metsäpalo-osaamisesta. Suomi on todella tunnettu monesta tällaisesta osaamisesta, ja mielestäni esimerkiksi EU:n pelastuspalvelumekanismi rescEU on yksi paikka, jossa voimme jakaa asiantuntemusta, voimme jakaa apua, laitteistoa, mitä tahansa, miksi ei myös hyviä koulutuskäytäntöjä. Itse ajattelen, että varmasti tällaisia kannattaisi edistää. Meillä on pelastustoimessa myös koulutuskokonaisuusuudistus, jossa voitaisiin tällaista ehkä jopa pohtia. Voisimme keskustella tästä ehkä myöhemmin tarkemmin.

Viranomaisten välinen tiedonvaihto on erittäin tärkeä kysymys. Kysehän ei ole sitten vain siitä, miten turvallisuusviranomaiset keskenään keskustelevat, vaan juuri, kuten täällä mainittiin, vaikkapa sosiaalipuolen ammattilaisten ja poliisien välisestä yhteistyöstä, jotta esimerkiksi saadaan paremmin tietoa, sanotaan, vaikka näistä huolta aiheuttavista henkilöistä, joita poliisi seuraa. Kuinka ennalta estämme sitä, että tällaiset ihmiset potentiaalisesti suunnittelisivat jonkinlaisia tekoja tässä yhteiskunnassa, olen valmis kuulemaan kaikki hyvät esitykset siitä. Jos Lardotilla tällainen on, niin hän varmasti sen minulle myös josain vaiheessa — toivottavasti — esittelee.

Harvaturva-kysymys on erittäin tärkeä — kiitos sen nostamisesta. Tämä on itse asiassa suurin panostus, jonka tämä hallitus yksittäiseen tiettyyn teemaan liittyen tekee. Jo tälle vuodelle nostettiin harva-alueille poliisien määrää 30:llä, ja ensi vuodelle jatkamme yli 30 uudella poliisihenkilöllä tätä kasvattamista. Käytännössä se ei välttämättä aina tarkoita sitä, että kyse olisi seinistä, vaan käytännössä myös sitä, että partiot voivat liikkua. Poliisit voivat jatkossa tehdä ehkä työtä niin, että tehdään tutkintaa, ollaan kentällä, uudenlaisia työkuvia luodaan ja kehitetään johtamista, työaikasuunnittelua. Olemme tässä jo saaneet poliisilta tämän enimmäisvasteaikaselvityksen, jonka pohjalta poliisi lähtee toimintaa kehittämään. Mutta tämä on suurimpia yksittäisiä panostuksia poliisitoiminnan sisällä, sen lisäksi että nuoriin, lapsiin kohdistuvia rikoksia selvitetään [Puhemies koputtaa] entistä paremmin, verkkorikostorjuntaa tehdään, otetaan huomioon [Puhemies koputtaa] vaikkapa tämä Vastaamo-keissi. Eli moneen panostetaan.

Puhemies Anu Vehviläinen: Siirrymme puhujalistaan.

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

16.53 Janne Sankelo kok: Arvoisa puhemies! Pysytään tässä turvapaikkapolitiikassa.

Ensinnäkin on totta, että kansainvälinen yhteistyö palautuksissa on välttämätöntä. Siihen tarvitaan myös... [Puhujan mikrofoni sulkeutuu]

Puhemies Anu Vehviläinen: No niin, joku yrittää viedä edustaja Sankelolta puheenvuoron.

Jatketaan. — Ensinnäkin tosiaan tarvitaan tällaisia kannusteita, piiskaa ja porkkanaa, jos ne nyt ovat oikeita termejä kansainvälisessä yhteistyössä, mutta totuus on kuitenkin se, että kaikki vastaanottavat maat eivät ole aina kovin innostuneita ottamaan kansalaisiaan takaisin. Tämän tiedän ja tunnustan, mutta siinä esimerkiksi yhteistyö kansainvälisesti ja esimerkiksi EU:n tuki erilaisten taloudellisten näkökulmien kautta voisivat olla paikallaan.

Arvoisa puhemies! Kokoomuslaisen sisäministerin aikana aloitettiin kansallisen rajamenettelyn selvittäminen, jossa kansainvälistä suojelua koskeva hakemus voitaisiin ratkaista jo maan rajalla. Menettely jouduttaisi hakemusten käsittelyä ja säästäisi resursseja. Nyt näyttäisi siltä, että tämä selvitys on jäänyt unholaan, ja päinvastoin tuntuu, että on haettu joitain muita malleja. — Ministeri pyörittää päätä. Varmaan kohta saamme siihen sitten vastauksen.

Joka tapauksessa puheet laittoman oleskelun sallimisesta eivät tee kunniaa tuhansille täällä työperäisesti oleskeleville, sillä monet heistä ovat välttämättömiä suomalaisten elinkeinojen tulevaisuuden kannalta, ja meidän täytyy toimia turvapaikkapolitiikassa oikeudenmukaisesti niin, että ne, jotka ovat työperäisesti tänne tulleet, kokevat oikeudenmukaisuutta. Kokoomus haluaa, että työperäisten oleskelulupien käsittelyä tehostetaan. Nopeuttaisimme työlupajärjestelmää, helpottaisimme Suomessa opiskelevien ulkomaalaisten työllistymistä maassa ja rakentaisimme hyvitysjärjestelmän täällä opiskeleville ulkomalaisille, jotka jäävät valmistuttuaan töihin maahamme. Kyllä on tärkeää nähdä tämä kokonaisuus. Me tarvitsemme työvoimaa jatkossakin, kansainvälistä osaamista Suomen hyvinvoinnin ylläpitämiseksi, se on ihan selvä asia.

Mutta voisin nyt vielä kysyä, vastaukset tulevat varmaan sitten jossakin vaiheessa: mitä toimia hallitus tekee turvapaikkapolitiikan ajanmukaistamiseksi, kiristämiseksi ja vastaavasti työperäisten oleskelulupien käsittelemisen nopeuttamiseksi?

16.56 Sofia Virta vihr: Arvoisa puhemies! Jokainen, joka on joskus elämänsä aikana joutunut tarisevin käsin näppäilemään hätäkeskuksen numeron puhelimensa näytölle, tietää, miten pitkiltä ne sekunnit voivat tuntua, ennen kuin avun äänen puhelimesta kuulee, ja jokainen, joka on joutunut odottamaan virkavaltaa saapuvaksi tilanteessa, jossa terveys ja pahimmillaan ihmishenki ovat vaarassa, tietää, miten pitkiltä nuo minuutit avun saamiseen voivatkaan tuntua. On meidän päättäjien velvollisuus turvata sellaiset resurssit, että tässä maassa apua saa ja että sitä saa nopeasti.

Poliisin ja pelastusviranomaisen työtä ei ehkä tavallisessa arjessa tule niin paljon miettiä. Uskon meistä monen pitävän lähes itsestäänselvänä, että jos hätä tulee, apua kyllä saa. Ja juuri niin sen Suomessa pitääkin olla. Luottamus viranomaisiin ja avunsaantiin on keskeinen osa turvallisuudentunnetta, ja jokaisen tulisi voida luottaa siihen, että kun sen hätäkeskuksen numeron joutuu näppäilemään, tuo apu tulee — täysin riippumatta siitä, missäpäin Suomea hädän keskellä on, ihmishenki kun on aivan yhtä arvokas kaupungissa

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

ja sen laidoilla kuin maaseudullakin. On tärkeää, että poliisin resursseja haja-alueille nyt lisätään.

Kentällä tuota äärettömän vastuullista ja täysin korvaamatonta työtä pelastuslaitoksen ja poliisin haalareissa tekevät eivät kuitenkaan kykene ihmeisiin ilman riittäviä resursseja. Jokaiseen hätäpuheluun vastaa ihminen, ja jokaisen hätätilanteeseen paikalle saapuneen ammattilaisroolin takana on ihminen. Jokaisella — ammatista, koulutuksesta tai kokemuksesta riippumatta — myös jaksamisen rajat tulevat vastaan, jos työn kuorma koituu kohtuuttomaksi. Kun työntekijöitä ja osajia on tarpeeksi, jakautuu työ tasaisemmin, ja kun tekijät voivat työssään hyvin, välittyy se varmasti myös parempana toimintakykynä ja kansalaisten saamana palveluna. Sen vuoksi onkin äärettömän tärkeää, että tällä hallituskaudella on tehty huomattavia lisäyksiä sisäisen turvallisuuden resursseihin. Suunta on oikea, mutta kaikkia vuosien aikana kertyneitä vajauksia ei toki näillä lisäresursseilla vielä onnistuta paikkaamaan. Sisäisen turvallisuuden ollessa kyseessä tulee resurssit turvata aina pitkäjänteisesti yli hallituskausien.

Arvoisa puhemies! Sanotaan, että kaikkein vaarallisin piste on se hetki, kun millään ei ole enää mitään väliä. Se on se hetki, jolloin ryhdytään epätoivoisiin tekoihin tai puretaan omaa pahaa oloa rikkomalla toisen turvaa. Yhteiskunnan reunoille ajautuminen on aina paitsi inhimillinen tragedia, pahimmillaan myös suuri yhteiskunnallinen uhka. Osattomuuden kokemuksia ja yhteisöllisyyden hakemista rikollisuuden parista ehkäisemme tehokkaimmin huolehtimalla siitä, että jokainen saisi kokea olevansa tärkeä osa tätä yhteiskuntaa, ja varmistamalla, että jokaiselle löytyy paikka myös lain tältä puolen. Juurisytit tunnistamalla ja niihin ajoissa puuttumalla me ehkäisemme rikoksia aina kaikkein tehokkaimmin.

Muistan erään useaan rikokseen syyllistyneen nuoren minulle kerran todenneen, että miksi sitä edes enää yrittäisi elää oikein, kun ei kukaan usko hänen siinä kuitenkaan onnistuvan. Muistan törmänneeni tuohon samaan nuoreen, silloin jo nuoreen aikuiseen, kerran kadulla, ja hän iloisesti virnisti, että nyt on ammattitutkinto taskussa eivätkä kivimuurit ole ympärillä. Tuolloin, vuosien jälkeen, hän kiitti siitä, että hänestä oli välitetty silloin, kun hän ei jaksanut välittää itsestäänkään. Meidän tulee onnistua estämään nuorten ajautumista rikollisuuden pariin, mutta meidän tulee myös onnistua auttamaan irti silloin, kun tavat tai ympärillä olevat ihmiset pitävät otteessaan osana rikollisuuden verkkoa. Me emme voi antaa yhdenkään nuoren lipua tai hukkoa järjestäytyneen rikollisuuden uumeniin. Me emme voi antaa yhdenkään rikoskierteen jatkua sen vuoksi, ettei ollut riittävästi käsipareja ottamassa kentällä koppia. Mutta me emme voi myöskään olettaa, että esimerkiksi poliisi olisi yksinään se taho, joka rikoksia ennalta estävää työtä tekemällä kykenisi hoitamaan kaiken, vaan me tarvitsemme moniammatillista, sektorirajat ylittävää työtä, mitä esimerkiksi tämä Ankkuri-toiminta parhaimmillaan on. Meidän tulee kuitenkin olla jo monta askelta edellä, sillä mitä useammalle lapselle me onnistuimme tässä maassa sen turvallisen lapsuuden takaamaan ja mahdollistamaan, sitä harvemman nuoren kanssa joudumme lain reunoilla kohtaamaan. On siis äärettömän tärkeää, että nyt viranomaisresursseja rikoksia ennalta ehkäisevään työhön vahvistetaan ja että radikalisoitumista pyritään kaikin keinoin ehkäisemään. Samoin lapsiin kohdistuvien nettirikosten torjuntaan sekä järkyttävän ihmiskaupan kitkemiseen osoitettavat resurssit ovat sellaisia, joiden arvoa on vaikea rahassa mitata.

Arvoisa puhemies! Aivan lopuksi haluan vielä nostaa eläinsuojelupoliisin toiminnan sekä eläinsuojelurikosten nykyistä paremman ratkomisen. On aivan selvää, ettei tässä maassa ole ollut riittäviä resursseja valvoa eläimiin kohdistuvaa toimintaa ja puuttua eläin-

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

suojelurikoksiin, minkä vuoksi nyt lisättävät panostukset ovat kiitoksen arvoisia ja tärkeitä. Toivottavasti onnistumme mahdollistamaan jatkossa eläinten oikeuksien nykyistä paremman toteutumisen.

17.01 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Aivan alkuun kiitos edustaja Virralle todella vaikuttavasta ja koskettavasta puheesta. Kuulee selvästi, että hän tietää, mistä puhuu.

Olemme tässä salissa puhuneet paljon sairaanhoitajien ja opettajien jaksamisesta koronakriisissä. On hyvä, että tänään tässä keskustelussa on noussut esiin myös koronan vaikutukset sisäisen turvallisuuden ammattilaisten työhön, ja on tärkeää, että tällä talousarviollla vahvistamme merkittävästi näiden toimijoiden resursseja. Poliisien määrän lisäämisestä täällä onkin jo hyvin puhuttu — siitä kiitän myös ministeriä. Samoin Rajavartiolaitos on ollut ja on edelleen koronatoimissa aivan avainasemassa. Siellä on jouduttu tekemään suurin voimavarojen uudelleenkohdennus sitten sotien ja suoriuduttu siitä vaikeassa tilanteessa hyvin. On tärkeää, että sinnekin saadaan lisää resursseja.

Kiitos hallitukselle myös siitä, että se haluaa puuttua määrätietoisesti ihmiskauppaan ja torjua tätä liian usein piiloon jäävää, räikeästi ihmisoikeuksia rikkovaa rikollisuutta. Ihmiskaupan vastainen työ edellyttää tehokasta, ennalta estävää toimintaa, laadukasta ihmiskaupparikostutkintaa sekä toimivaa auttamisjärjestelmää ja uhreista huolehtimista. Helsingin poliisilaitokselle perustetaan ihmiskaupparikoksien paljastamiseen ja tutkimiseen keskittyvä ryhmä, joka tulee tekemään laajaa yhteistyötä eri toimijoiden kanssa, ja lisäksi jokaiseen poliisilaitokseen tulee kaksi nimettyä ihmiskaupparikosten tutkijaa. Tämän työn jatkuvuus meidän on turvattava.

Viime aikoina ovat tosiaan huolta herättäneet alaikäisten tekemät vakavat rikokset, joista täällä on myös hyvin jo tänään puhuttu. Edustaja Virta erityisesti toi siihen hyviä näkökulmia. Tähän on tosiaan reagoitava nopeasti tehostamalla viranomaisten välistä monialaista yhteistyötä ja vahvistamalla nuorten syrjäytymistä estävää toimintaa, ja kuten on todettu, niin Ankkuri-toiminta on tästä hyvä esimerkki. Ennalta estävän toiminnan resursointi poliisissa on olennaista, mutta poliisin voimin näiden lasten ja nuorten ongelmia emme pysty ratkaisemaan, se on hyvä tunnistaa.

Pelastustoimen osalta haluan nostaa hätäkeskuslaitosten henkilöstön terveyden ja työsäijaksamisen, mikä myös on täällä jo mainittu. Hätäkeskuslaitosten toiminta on kärsinyt koko olemassaolonsa ajan koulutetun henkilöstön puutteesta, ja se on johtanut sitten olemassa olevan henkilöstön sairauspoissaoloihin. Tämä asia on vakava, koska kyse on hädän tai onnettomuuden sattua meistä jokaisen turvallisuudesta ja pahimmillaan jopa hengestä.

Arvoisa puhemies! Talousarvioon sisältyy 8 miljoonan euron lisäys Maahanmuuttoviraston työ- ja opiskeluperusteisten oleskelulupien ruuhkan purkamiseen, käsittelyaikojen nopeuttamiseen ja prosessien automaation kehittämiseen. Olennaista onkin näiden prosessien kehittäminen ja sujuvoittaminen. Tällä hetkellä voidaan hyödyntää osa-automaatiota, mutta edelleen kaikki päätökset vahvistetaan manuaalisesti. Tämä automaattinen päätöksenteko vaatii lakimuutoksen, jota valmistellaan oikeusministeriön johdolla, ja toivon, että tässä asiassa päästään eteenpäin. Vaikka ensi vuosi Maahanmuuttoviraston rahoituksen osalta näyttää hyvältä, niin sen jatkuvuus huolettaa. Jos lisäresursseja ei saada, niin Migri joutuu supistamaan merkittävästi toimintaansa vuodesta 22 alkaen. Tähän voimme vielä ensi vuoden aikana vaikuttaa.

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

Ja vielä haluan kiittää hallitusta ja ministeriä siitä, että nostetaan ensi vuonna pakolaiskiintiötä 1 050 ihmiseen. Maailmassa on tällä hetkellä eniten pakolaisia sitten toisen maailmansodan. Pakolaiskiintiön nosto on tärkeä tapa auttaa sotaa ja vainoa pakenevia sekä kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevia pakolaisia. Pakolaiskiintiötä nostamalla autamme yhä useamman pakolaisleireillä olevan ihmisen uuden elämän alkuun ja luomme turvallisia ja hallittuja reittejä pakolaisille hakeutua turvaan.

Arvoisa puhemies! Tähän loppuun muutama sana poliisin toimitilojen turvallisuudesta, johon hallintovaliokunta on kiinnittänyt toistuvasti huomiota. Poliisin sisäilmakehityksen määrä on noussut viime vuodesta ja käsittää yhteensä 13 kohdetta, ja näissä työskentelee 1 900 henkilöä. Meillä ei ole varaa riskeerata poliisien terveyttä tällä tavalla. Yhteistyö Senaatti-kiinteistöjen kanssa on onneksi parantunut, mutta tämä asia vaatii vielä työtä. Sama koskee Rajavartiolaitoksen kiinteistöjä. On hyvä ja tärkeää, että nyt on kirjattu, että toimitilojen korjaamisesta aiheutuva vuokratilustannusten kasvu on otettava täysimääräisesti huomioon toimintamenoissa.

17.06 Sari Essayah kd: Arvoisa rouva puhemies! Tosiaankin valiokunnassa tyytyväisyydellä panimme huomiolle sen, että hallituskaudella on tehty näitä lisäyksiä sisäisen turvallisuuden resursseihin. Todella, niin kuin ministeri tuossa sanoikin puheenvuorossaan, 2010 meillä oli 8 000 poliisia, sen jälkeen määrä lähti vakavasti laskemaan, ja sitten siinä 2017 on tapahtunut käännettä. Tämä on äärimmäisen tärkeää, koska todellakin valitettavasti myöskin se rikollisuuden kirjo on lisääntynyt ja myöskin vakavuusaste on kasvanut, ja siksi tämä kehityssuunta on aivan oikea ja sitä pitää myöskin jatkaa.

Täällä olemme tosiaan näitten nuorten tilanteeseen kiinnittäneet huomiota ja olleet huolestuneita valiokunnassakin. Tämä Ankkuri-toiminta nostettiin esille erityisesti. Tosiaankin, niin kuin tuossa debattipuheenvuorossa nostin esille, alueellisesti juurikin nyt pienissä ja keskisuurissa kaupungeissa tuntuu, että se huumerikollisuus pesiytyy aivan sinne koulujen ja oppimisympäristöjen liepeille, ja siellä ehkä vähemmän kuin esimerkiksi pääkaupunkiseudulla, kasvukeskuksissa on oikeastaan ollut ymmärrystä edes tarttua siihen vakavaan ongelmaan. Siellä ovat vanhemmat hädissään, ja siellä on monenlaista siihen liittyvää problematiikkaa.

Sitten tähän ihmiskauppakysymykseen: Erittäin hyvä, että myöskin siihen tullaan resursseja lisäämään ja että tämä asia otetaan vakavasti. Tämä on tosiaankin maailmanlaajuisesti yksi järkyttävimpiä rikollisuuden muotoja, valitettavasti myös yksi tuottoisimpia, jolla tehdään järjestäytyneen rikollisuuden toimesta isoa tiliä. Siinä mielessä Suomeen — olemme sen todenneet — ei ole mikään lintukoto tämän asian suhteen, vaan olemme sekä kauttakulkumaa että myöskin sitten määränpääasema, ja tässä asiassa on myöskin tärkeää, että resurssilisäyksiä on.

Täällä nostettiin jo esille tämä kiintiöpakolaisjärjestelmä. Silloin, kun kristillisdemokraatit olivat hallituksessa, tämä kiintiöpakolaismäärä oli se 1 050, ja sitä silloin Päivi Räsänen toimiessa sisäministerinä nostettiin juuri tuohon ja nimenomaan siksi, että KD:ssä me näemme, että kiintiöpakolaisjärjestelmä on se hallittu tapa, jolla pystytään ensinnäkin sieltä pakolaisleireiltä auttamaan niitä ihmisiä, jotka ovat kaikkein heikoimmassa asemassa. Sieltä vammaiset, vanhukset, pienet lapset, yksinhuoltajaäidit eivät varmastikaan pysty lähtemään edes yrittämään sitä turvapaikan hakemista, ja siksi toisekseen näillä ihmisillä on jo se pakolaisstatus. Siksi on tehokasta ja järkevää auttaa näitä ihmisiä kotoutumaan siten suoraan kotikuntiin ilman, että on vuosien prosesseja edessä.

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

Vielä viimeisenä asiana nostaisin esille pelastustoimen ja hätäkeskustoiminnan. Nyt, kun sote-uudistusta tehdään, pelastustoimi siinä mukana myöskin siirtyy, ja ehkä ministerille vielä kysymys: onko tämä nyt sitten huomioitu näissä kaikissa tulevisissa rahoituskuvioissa, [Puhemies koputtaa] millä tavalla tämä pelastustoimen hätäkeskustoiminta nyt sitten tähän sote-kuvioon istahtaa?

17.09 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia hyvästä esittelystä ja hyvistä tiedoista sisäministeriön pääluokkaa koskien. On hyvä, että asioista on kuitenkin päästy hallintaan, vaikka aika, jota elämme, on kovin vaikea. Lähinnä kahteen asiaan kysisin ministeriltä hieman lisätietoa.

Ensinnä olen kiitollinen siitä, että Rajavartiolaitos on saanut riittäviä määrärahoja kaluston uusimiseen, koska mikään vartiointityöhön ei onnistu, ellei määrärahoja ole riittävästi. Perhepiirini takia ja läheisten ystäväni takia — heistä moni on rajavartija — kysyn teiltä, arvoisa ministeri: miten on tämän vihreän rajan valvonnan laita? Siellä jatkuvasti rajavartijat eri yhteyksissä sanovat, että heidän miehistövajauksensa on niin valtava, että siellä ihan aidosti on hätä siitä, että muutama sairaustapaus aiheuttaa sen, että ollaan jo alimiehityksellä. Siellä on kuitenkin valtavan pitkät alueet valvottavana, ja se työ on raskasta. Olen sen ihan perhepiirissä nähnyt, että siellä aidosti tehdään töitä ja todella vaikeissa olosuhteissa, kun liikkeelle on vartiointiin lähdeävä, olipa keli kuin keli.

Toinen asia on sitten poliisin toiminta. On hyvä, että poliisille on määrärahoja ja miehiä saatu lisää, mutta maaseutukunnissa ikävä kyllä poliisin näkyvyys on aika heikkoa. Sitten tämä ilmiö on aiheuttanut paikallisissa ihmisissä erittäin paljon pahaa verta: SusiLIFE-hanke. Siellä poliisi tekee määrätietoisesti sellaista toimintaa, että ihmisiä pysäytellään tiellä. Ymmärrän sen, että kuljettajan ajokunto tarkistetaan ja puhallutetaan, se on ok, samoin ajoneuvon kunto, onko renkaat kunnossa, se on normaalia, mutta sitten kun mennään tekemään paikkaustintaa elikkä tutkitaan auto — esimerkiksi yksinäinen leskirouva ajelee vaikka kauppaan maito-ostoksille, ja poliisi pysäyttää hänet sivutiellä ja tekee paikkaustintaa — siihen tarvitaan aina lupa, ja sen luvan saanti edellyttää aina vakavaa rikosepäilyä. Sitä ei voi tehdä kategorisesti niin, että vaikkapa nyt Eduskuntatalon edessä ajavia autoja ja ihmisiä pysäytettäisiin ja ruvettaisiin laukkuja tutkimaan. Se on laitonta. Siellä tehdään jatkuvasti tätä. Olen tehnyt siitä oikeusasiamiehelle kantelun. Ettekö te, arvoisa sisäministeri, voisi puuttua tähän asiaan, koska eihän poliisilla ole mitään yleisvelvoitetta valvoa tällä keinoin? Ei kenelläkään ihmisellä, joka menee vaikka kauppaan, marjaan tai ystäviä tapamaan, ole mitään velvollisuutta kertoa poliisille, minne hän on menossa. Siellä ihmisiä jähdataan ja ihmiset elävät pelossa. Susia varjellaan siellä metsässä, mutta kukaan ei vahdi Ilomantsin kirkonkylän keskellä koulun lasten turvallisuutta, koska ne poliisit ovat siellä maastossa niitä susia käyttämässä. Eikö tässä ole jotakin järjetöntä, arvoisa ministeri, että susien turvallisuutta siellä valvotaan eikä sen pienen koululapsen, kun sudet liikkuvat kylän keskellä? Kaksi viikkoa sitten oli Ilomantsissa 200 metrin päässä koulusta susilauma, ja siitä vierestä ne lapset menivät aamulla kouluun. Olisiko tähän puututtava, koska minusta tämä on niin väärin, että ihmisille tehdään henkilöetsintää siellä, [Puhemies koputtaa] tutkitaan autoja ja käsilaukkuja ja muita laukkuja, kohdellaan kuin rikollisia? Toivon, että te puututte tähän.

17.12 Pia Kauma kok: Arvoisa puhemies! Me kokoomuksessa olemme sitä mieltä, että kansainvälisen suojelun tarpeessa olevia ihmisiä tulee auttaa, mutta olisi hyvä, että pääosa

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

näistä henkilöistä otettaisiin suoraan pakolaisleireiltä, koska siellä on paljon naisia, lapsia, avuttomassa tilanteessa olevia henkilöitä.

Se toinen tapa, jolla Suomeen voi tulla humanitäärisen avun tarpeessa, on turvapaikanhaku, ja kuten tiedetään, tällä hetkellä tilanne on eskaloitumassa Euroopassa. Salakuljettajat, jotka tuovat maahanmuuttajia ja turvapaikanhakijoita, löytävät aina uuden reitin. Tällä hetkellä se reitti näyttää olevan Kanariansaarilla, ja tällä kertaa paine kohdistuu enemmän Espanjaan kuin esimerkiksi Italiaan tai Kreikkaan.

Jos mennään takaisin ajassa vuoteen 2015, niin silloinhan Suomeen tuli suurin piirtein 32 500 turvapaikanhakijaa. Heistä noin viidennes sai turvapaikan, eli onnistumisprosentti oli melko lailla heikko. Ongelmahan tässä on se, että näistä henkilöistä, jotka eivät saa sitä turvapaikkaa, läheskään kaikki eivät sitten palaa siihen maahan, mistä he ovat tulleet, ja myöskään se maa ei välttämättä ota heitä vastaan. Iso ongelma meillä on ollut tässä suhteessa muun muassa Irakin kanssa. Meillä ei ole palautussopimusta Irakin kanssa, mutta vaikka Ruotsilla on vastaava sopimus, niin silti heidän eivät ole onnistuneet palauttamaan irakilaisia.

Nythän Euroopassa — kuten, ministeri, tiedätte — on tekeillä turvapaikkapolitiikka, ja meillä oli äskettäin suuressa valiokunnassa tämä politiikka käsittelyssä. Itse olisin toivonut siihen hiukan tiukempaa otetta sen suhteen, millä tavalla näitä turvapaikanhakumenetelyitä kehitetään. Me olemme kokoomuksessa ehdottaneet tällaista rajamenettelyä eli sitä, että ulkorajojen tuntumassa, rajavyöhykkeillä, käsiteltäisiin ja jo ratkaistaisiinkin näitä asioita. Silloin ei tulisi sitä problematiikkaa, että henkilö on täällä maassa ja me emme pysty häntä palauttamaan. Me viime hallituskaudella yritimmekin tätä viedä eteenpäin, mutta valitettavasti se ei ole edennyt.

Nyt tässä uudessa turvapaikkapolitiikassa on kaksi peruseriaa: maille, jotka ovat EU:ssa mukana. Toinen niistä on se, että maat joko joutuvat tai pääsevät ottamaan vastaan näitä turvapaikanhakijoita, tai sitten heidän tulee osallistua palautusmenettelyyn.

Arvoisa puhemies! Mielelläni kuulisin ministerin näkemyksen siitä, minkä roolin Suomi aikoo jatkossa ottaa tässä. Mitä me esitämme? Mikä on meidän roolimme tässä? Tässä on myös se näkökulma, mitä komissaari, joka tästä asiasta vastaa, on esittänyt, että jos maissa on jo tietyn maan kansalaisia, turvapaikanhakijoita, niin myöskin nämä uudet turvapaikanhakijat sitten ohjataan sinne, eli kun esimerkiksi Suomessa on paljon irakilaisia, niin tänne tulisi sitten jatkossakin heitä. [Puhemies koputtaa] Mikä teidän mielipiteenne ja näkökulmanne on, miten Suomi tässä asemoituu?

17.16 Ben Zyskowitz kok: Arvoisa rouva puhemies! Arvoisa rouva ministeri! Hyvät kansanedustajat! Haluan ensin kiittää ministeri Ohisaloa siitä hyvästä työstä, mitä hän on tehnyt muun muassa poliisin voimavarojen vahvistamiseksi ja myös Maahanmuuttoviraston resurssien lisäämiseksi. Kuten edustaja Elo täällä aikaisemmin, niin minäkin kannustan huolehtimaan siitä, että ei pelkästään ensi vuonna vaan myös sen jälkeen Maahanmuuttoviraston voimavarat olisivat riittävät.

Olisin myös kiittänyt edustaja Virtaa hänen hyvästä puheenvuorostaan. Nyt kun hän on kuitenkin jo poistunut, niin tässä on kyseessä tällainen, että puhuu hyvää toisesta selän takana, eli kiitan edustaja Virtaa hyvästä puheenvuorosta.

Jo edellä käyttämässäni vastauspuheenvuorossa sanoin, että Suomessa on tapahtunut kauhistuttavia rikoksia — lapsia raiskattu Oulussa, aikuisia raiskattu ympäri maan, entisiä tyttöystäviä surmattu Satakunnassa ja niin edelleen — joiden tekijöinä on ollut turvapai-

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

kanhakijoita ja/tai jo kansainvälisen suojelun perusteella oleskeluluvan saaneita henkilöitä. Ministeri, sanoitte puheenvuorossanne, että on itsestäänselvää, että rikoksia tehneet karkotetaan Suomesta. Olisipa asia näin, mutta asia ei ole näin. Ja nyt en puhu palautuskiellosta, joka on ehdoton — ihmistä ei voida palauttaa, jos siellä häntä uhkaa kidutus, kuolemanrangaistus ja niin edelleen — enkä puhu edes siitä, että maat eivät ota näitä palautettavia kansalaisiaan vastaan, vaan puhun siitä, että toisin kuin mitä EU:n määritelmädirektiivi sallii, niin Suomessa ei ole otettu käyttöön sitä määritelmädirektiivin kohtaa, jonka mukaan vakavaan rikokseen syyllistyneeltä henkilöltä voitaisiin tämä kansainvälisen suojelun asema lakkauttaa ja sen jälkeen sitten hänet tietysti karkottaa.

Luen hallintovaliokunnan hyvin tuoreesta, alle viikon vanhasta mietinnöstä tätä koskevan kohdan: ”Aiemman määritelmädirektiivin kansallista voimaan saattamista koskevan hallituksen esityksen perustelujen mukaan direktiivin tietyt kohdat ovat ongelmallisia ja ristiriidassa pakolaissopimuksen määräysten kanssa.” Siis Suomessa nämä ylikireät perus- ja ihmisoikeussopimusten tulkitsijat katsoivat, että sellainen EU-direktiivi, joka mahdollistaa törkeimpiä rikoksia tehneeltä kansainvälisen suojeluaseman saaneelta kansainvälisen suojeluaseman lakkauttamisen, olisi ristiriidassa Geneven pakolaissopimuksen kanssa. Kas kummaa, kun tätä ei siellä EU:ssa kukaan huomannut silloin, kun tämä direktiivi on tehty, ja silloin, kun tämän direktiivin mukainen artikla tältäkin osin on muissa EU-maissa otettu käyttöön. Tätä tarkoitin sillä, kun sanoin, että Suomessa nämä tuomasojaset — ja nyt pienellä kirjaimella ja monikossa — ylikireän tulkinnan koulukunnan edustajat, löytävät kyllä sellaisia tulkintoja, joita muualla Euroopassa ei tunneta. Pyydän, että ministeri tutustuu tähän hallintovaliokunnan tältä osin täysin yksimieliseen mietintöön.

Tässä mietinnössä on kaikkein oleellisinta tältä osin seuraava kohta: ”Valiokunta on edellä viitannut siihen, että EU:n määritelmädirektiivi mahdollistaa tiettyjen edellytysten täyttyessä pakolaisaseman peruuttamisen ja lakkauttamisen sillä perusteella, että hänet on tuomittu erityisen törkeästä rikoksesta. Direktiiviä ei ole aiemmin kuitenkaan tältä osin otettu osaksi Suomen lainsäädäntöä. Valiokunnalle asiantuntijakuulemisessa muodostuneen käsityksen mukaan riski siitä, että törkeään rikokseen syyllistyminen voi johtaa kansainvälisen suojeluaseman menettämiseen ja tätä kautta mahdollisesti maasta poistamiseen, saattaa osaltaan ennalta ehkäistä tällaisia rikoksia.” Ja sitten kaikkein oleellisin: ”Valiokunta katsoo, että määritelmädirektiivi on syytä saattaa Suomessa voimaan tältäkin osin.” Valiokunta on tältä osin täysin yksimielinen, ja minä todella toivon, että ministeri hyvin ripeästi ryhtyy toimiin, jotta tämä määritelmädirektiivi tältäkin osin saatetaan Suomessa voimaan ja jotta tilanne olisi se, minkä te edellisessä vastauksessanne sanoitte, että totta kai rikolliset Suomesta karkotetaan.

17.21 Mauri Peltokangas ps: Arvoisa rouva puhemies! Suomi joutuu elämään tämän hallituksen puhtaasti ideologisen hallitusohjelman toteuttamisen varmistamiseksi velkarahalla. Näistä ideologisista periaatteista hallitus ei tingi, vaan jatkaa rahan jakamista tässä globaalissa terveys- ja taloustilanteessa täysin epärelevantteihin kohteisiin, kuten ilmastonmuutokseen, kehitysapuun, työperättömän maahanmuuton sujuvoittamiseen ja Euroopan unionin velkavankeuspaketteihin, eikä tätä tosiasiaa voi täällä toistaa liikaa.

Sisäministeriö on se poliittinen elin, jonka pitäisi taata Suomen kansalaisten turvallisuus ja koskemattomuus kaikissa olosuhteissa. Sen tehtäviin kuuluu sisäisen turvallisuuden takaamisen ohella myös muun muassa Suomen rajojen turvaaminen, siviilikriisinhallinta, kansalaisuusasiat ja maahanmuutto, kansainvälinen suojelu ja turvapaikanhakijoi-

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

den asioiden käsittely. Näistä kolme viimeisintä näyttävät tällä hallituksella menevän kaiken muun edelle. Velkarahaa ja resursseja ei säästellä, kun toimintaa ohjaavat sisäistä turvallisuutta nakertava sinisilmäinen ideologia ja sokea yltiösolidaarisuus. Tulokset ovat jo nähtävissä. Oman lisänsä turvattomuuden lisääntymiseen tuovat Euroopan unioniin kuuluminen, avoimet rajat ja Suomen EU:n erinäisiin toimimattomiin ja tulkinnanvaraisiin sopimuksiin sitoutuminen ja niiden orjallinen pilkkujen ja pisteiden noudattaminen.

Arvoisa puhemies! Hallitusohjelman tavoitteena on turvallinen oikeusvaltio Suomi, joka ikävä kyllä viimeaikaisten tapahtumien valossa näyttää kansalaisten silmissä olevan pelkkä vitsi. Tavoitteena on myös turvallisuudentunteen vahvistuminen ja turvallisuusviranomaisten toimintakyvyn varmistaminen. Toimintakykyä ei voida varmistaa pelkillä kauniilla sanoilla hallitusohjelmassa ja budjettiesityksissä, vaan sen varmistumisen takamiseksi tarvitaan riittävä määrä koulutettua henkilöstöä, kalustoa, toimintaympäristön hallintakoneistoa. Pelkkä sanoilla kikkailu ei kansalaisten turvattomuutta poista, ja vaikka hallitus on lisäämässä poliisitoimintaan rahoitusta hieman, on rahoitus kuitenkin määräaikaistunut eikä pitkällä aikavälillä riitä, varsinkin kun tiedetään, ettei rikollisuus maassamme juurisyihin puuttumattomuuden ja avoimien rajojen vuoksi tule ainakaan väheneään.

Me perussuomalaiset olisimme vaihtoehtobudjetissamme lisäämässä poliisien määrän yli 8 000 henkilötyövuoteen, mutta tämä edellyttäisi rahoituksen ohjaamista poliisin henkilöstömenojen lisäksi poliisikoulutuksen lisäämiseen. Lisääntyvä kansalaistottelemattomuus ja esim. ekokapinallisten poliisia turhaa työllistävät tempaukset tulevat syömään poliisien resursseja valtavasti myös tulevaisuudessa. Maassa pitkin poikin makaavien loppu-aikaansa kuluttavien tulevaisuuden päättäjien poliisia vastaan nostamilta virkarikostutkinnoilta ei tulla tulevaisuudessakaan säästymään. Poliisille olisi annettava toimintamahdollisuudet ja tarpeelliset työkalut tällaisen typeryyden estämiseksi.

Asioiden muuttaminen olisi nykyhallituksen velanotolla helppo rasti, mutta tahtotila näyttää kuitenkin puuttuvan toisarvoisten asioiden ollessa niitä tärkeämpiä. Hallitus myöntää budjettiesityksessään, että sisäisen turvallisuuden toimintaympäristö on muuttunut monimutkaisemmaksi ja että siihen vaikuttavat myös maamme ulkopuoliset tekijät. Toisin sanoen epäsuorasti myönnetään, että Euroopan unionin avoimien rajojen, sen toteuttaman politiikan ja turvapaikanhakijoiden vastaanottamisen takia kansalaisten turvattomuus on lisääntynyt ja tulee lisääntymään enenevissä määrin, eikä siihen auta maahanmuuttokoordinaattoreiden virkojen lisääminen, ohituskaistat eikä rikollisesti maassa olevien paapominen. Mikäli ongelmien juurisyitä ei tunnusteta, saati että niistä puhuttaisiin, ei mikään määräraha tai resurssi tätä asiaa tule muuttamaan eikä korjaamaan.

Arvoisa puhemies! Kun on kyse maahanmuutosta, hallituksen toimet ja ohjelmat ovat täysin ristiriidassa keskenään. Kun budjettiesityksessä maahanmuutto esitetään hallittuna ja yhteiskunnallisesti kestäväenä, pyrkii hallitus samalla kuitenkin pitämään laittomasti maassa olevat yhteiskunnan jo valmiiksi rajallisten palveluiden piirissä vielä lisäämällä resursseja ja rahaa näihin laittomasti maassa oleviin kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneisiin ihmisiin. Ainoa oikea tapa olisi kansalaisten turvallisuutta uhkaavien ihmisten säilöönotto ja sitä kautta palautukset kotimaihinsa. Mikäli kyseinen maa ei ota omia kansalaisiaan vastaan, ei se voi myöskään nauttia Suomen kustantamista avuista. Myönteisen turvapaikan saaneet henkilöt tulee vastuuttaa maamme lakeihin, kulttuuriin, toimintatapoihin ja kielen opettelemiseen ennen mitään muuta kotoutustoimenpidettä. Maassa maan tavalla tai maasta ulos.

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

Arvoisa puhemies! Sisäministeriön hallinnonala on laaja kokonaisuus, johon hallituksen tulisi kiinnittää erityistä huomiota. Se on Suomen ja Suomen kansalaisten perustukipilari, eikä sitä ideologisten humpuukien vuoksi tule koskaan vaarantaa. — Kiitos.

17.26 Pauli Kiuru kok: Arvoisa rouva puhemies! Jengiväkivallasta on täällä puhuttu ja maahanmuutosta ja samoin tietysti poliisien resursseista. Yhdistän nyt nämä kolme teemaa yhteen ja esitän ministerille kysymyksen, jota on aikaisemminkin kysytty ja jota itse olen ollut käsittelemässä hallinto- ja turvallisuusjaostossa viime vaalikaudella. Eli kysymys on siitä, olisiko Poliisiammattikorkeakouluun mahdollista ottaa maahanmuuttajataustaisia hakijoita, joiden suomen tai ruotsin kielen taito ei ole koulutukseen riittävä mutta joilla kuitenkin on oman äidinkielensä täydellinen hallinta, eli he osaisivat joko suomea ja äidinkieltään tai ruotsia ja äidinkieltään. Esitän tämän kysymyksen sen takia, että jos on ikään kuin samasta viiteryhmästä, niin on helpompi olla tekemisissä asiakkaiden kanssa, jotka he sitten tunnistavat ikään kuin omaksi ihmisekseen, omaksi viranomaisekseen, ehkä helpommin, kun kieli on yhteinen ja tausta sillä tavalla yhteinen.

Sitten hätäkeskusasioista vielä: Tarkastusvaliokunta käsitteli hallituksen vuosikertomusta ja nosti yhdeksi painopistealueeksi tässä tarkastelussa nimenomaan hätäkeskusasiat. Kuulimme laajasti asiantuntijoita, ja havaintomme oli, että on sekä vajetta henkilöstössä että ongelmia henkilöstön hyvinvoinnissa. Siinä on selvästi ongelmia, ja työn kuormitus on aika ajoin sietämättömän kova, eli soitot, tehtävät, lisääntyvät mutta henkilöstömäärä ei. Kannattaa kyllä varmasti tutustua tähän tarkastusvaliokunnan mietintöön siltä osin, että siinä on kyllä vedetty hyvin yhteen asiantuntijoiden kuulemiset, henkilöstön näkökulmat ja laitettu ne sitten tiiviiseen pakettiin siihen mietintöön. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Tämän osion loppuun ministeri Ohisalo, 3 minuuttia.

17.29 Sisäministeri Maria Ohisalo: Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitokset edustajille oikein hyvästä keskustelusta ja kommenteista. Monia näistä mielelläni vien eteenpäin ja toivon, että laitatte ihmeessä myös viestiä perään, että voimme edistää yhdessä näitä hyviä tavoitteita, joita täällä on nostettu.

Täällä nousi esille kotiaaresti, josta ehkä kuitenkin täytyy olla hieman eri mieltä. Se voi ehkä toimia sellaisille nuorille, joilla se koti on turvallinen paikka olla. Valitettavasti usein niillä nuorilla, joilla on vaikeaa siellä kaduilla, on myös heidän kodissaan erittäin vaikeaa olla. Tätä ehkä kannattaa hieman vielä kehitellä pidemmälle.

Rajamenettely nostettiin monissa puheenvuoroissa esille, ja sehan esiintyy nyt tässä EU:n turvapaikka- ja maahanmuuttopolitiikan uudistuksessa. Kannat U-kirjelmiin ovat tietysti vielä muodostettavina täällä eduskunnan päässä, mutta Suomi ei sinänsä missään kohdassa ole tätä vastustanut, eli tämä työ menee eteenpäin. Sen takia ymmärtääkseni myös kokoomusedustajat ovat jääneet odottamaan tätä EU:n tasoista päätöstä tässä kysymyksessä, jota nyt sitten voimme edistää. Suomi on pyytänyt myös lisää lisätietoa ja oikeudellisia selvityksiä siitä, miten tämä voitaisiin toimeenpanna jatkossa.

Ehkä huomiona se, kun hallitusohjelmaan on kirjattu, että jos ihminen saa kielteisen turvapaikkapäätöksen, niin sitten voisi saada työn perusteella oleskeluluvan — tämä on siis olemassa oleva käytäntö, ei mitään uutta. Mutta ehkä myös se huomio, että se oleskelulupa saataisiin nimenomaan työn perusteella eli ihmiset eivät jäisi tähän yhteiskuntaan sosiaali-

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

turvaetuuksia nauttimaan, kuten täällä ehkä jotkut mainitsivat. Eli työ on tässä se olennainen tekijä, ja työllisyyttä tässä maassa tarvitaan.

Turvapaikkapolitiikan uudistamisesta kysyttiin. Muutama konkreettinen tai ehkä se keskeisin uudistus pitää olla se, että mitä aikaisemmassa vaiheessa, mitä tehokkaammin ja laadukkaammin ne turvapaikkahakemukset käsitellään heti alussa, sitä suuremmalla varmuudella meillä eivät vastaanottokustannukset nouse, koska ne prosessit eivät pitene. Tämä on järkevää. Tämä kannattaa tehdä, ja tätä hallitus edistää.

Pelastustoimen rahoitus turvataan jatkossa. Valtiovarainministeriö, sisäministeriö ja sosiaali- ja terveysministeriö tulevat pitämään huolen siitä, että hyvinvointialue-sote-uudistuksen yhteydessä tämä pelastustoimen rahoitus varmistetaan. Nyt toki vielä seuraavat vuodet rahoitus tulee kunnista, ja jokaisen, jolla on kuntapäätäjämahdollisuus, kannattaa siellä omassa kunnassa tietysti puskea tätä rahoitusta kovemmaksi.

Rajavartioidenhan on tullut tässä jo paljon lisäresursseja. Kuten mainitsitte, edustaja Hoskonen, niin muun muassa investoinnit uusiin ulkovartiolaivoihin ovat valtava kokoisia investointeja, joita nyt pistetään eteenpäin, ja se on tärkeää kaikinensa. Yksi konkreettinen tekijä, mikä kuormittaa henkilöstöä, on toki tämä sisärajavalvonta. Sillä on omat hyvät puolensa nyt tässä vaikeassa terveysturvallisuustilanteessa. Tällä hetkellä se on ainoa keino, mutta samaan aikaan, kun ihmiset ovat siellä, he ovat myös poissa siitä vahvuudesta, jota siellä itärajalla tarvitaan. [Puhemies koputtaa] Pidemmän päälle emme siis voi jatkaa tällä keinolla ikuisesti.

Mitä tulee tähän, kun edustaja Hoskonen myös puhui poliisin aika operatiivisesta toiminnasta, niin on ihan oikea osoite se, että oikeusasiamiehelle olette asiasta kannellut, [Puhemies koputtaa] koska en voi itse siihen operatiiviseen toimintaan ottaa kantaa. — Kiitos vielä.

Ehkä sen vielä sanon, että vuosiin ei ole Suomeen tullut yhtä vähän turvapaikanhakijoita kuin tällä hallituskaudella, [Puhemies koputtaa] tämä huomiona, ja lisäksi koskaan aikaisemmin ei ole taidettu näin paljon panostaa sisäisen turvallisuuden toimijoiden resursseihin kuin tämä hallitus tekee. — Kiitos kaikille.

Puhemies Anu Vehviläinen: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan myöhemmin tässä täysistunnossa.

Asian käsittely keskeytettiin kello 17.33.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 19.46.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytynyttä yleiskeskustelua pääluokasta 26.

19.46 Jukka Kopra kok: Arvoisa herra puhemies! Poliisien työn tärkeydestä ja lisäresurssien tarpeesta ei varmaankaan koskaan voi puhua liikaa. Ruusuja hallitukselle voi antaa siitä, että poliisien resursseja vahvistetaan ensi vuonna kokoomuksen kesällä esittämällä tavalla 4,1 miljoonan euron lisämäärärahalla, joka kohdennetaan erityisesti ihmiskaup-

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

pa- ja talousrikosten ja verkossa tapahtuvien rikosten torjuntaan sekä valvonta- ja hälytystoimintaan erityisesti harva-alueilla.

Mutta risuja sitten heti perään: Ennen eduskuntavaaleja kaikki eduskuntapuolueet sitoutuivat poliisien määrän nostamiseen vähintään 7 850 henkilötövuoteen. Vaalien jälkeen hallituspuolueiden takki kuitenkin kääntyi, ja hallituksen tavoite on vain 7 500 henkilötövuotta vuoteen 2022 mennessä. Määrä on todettu kaikessa julkisessa keskustelussa asiantuntijoiden toimesta riittämättömäksi. Poliisien määrän lisääminen vaatii pysyviä muutoksia ja poliisien määrän kasvattamista 8 000 henkilötövuoden tasolle, vähintään. Riittävä poliisien määrä takaa turvallisen arjen joka puolella Suomea, ja siinäkin mielessä koko kansan pitää olla tasavertaisessa asemassa.

Kokoomuksen vaihtoehtobudjetissa esitetty pysyvä 40 miljoonan euron lisäys poliisitoimen toimintamenoihin onkin äärimmäisen perusteltu, ja se tarvitaan niin uusien poliisien palkkaamiseen ja poliisien koulutuksen laajentamiseen kuin poliisin toimintakyvyn parantamiseen erityisesti tietotekniikan ja muun välineistön hankinnoilla.

Arvoisa puhemies! Olen huolissani järjestäytyneen rikollisuuden ja nuorisorikollisuuden kasvusta. Järjestäytynyt rikollisuus on koko Euroopassa yksi suurimmista turvallisuushuista, ja se on lisääntynyt viimeisen kymmenen vuoden aikana kaikkialla. Vaikka Suomessa järjestäytynyt rikollisuus on pääsääntöisesti kotimaista, niin toiminta on kuitenkin koko ajan entistä kansainvälisempää, ja useimmat järjestäytyneet rikollisryhmät tekevät yhteistyötä erityisesti Venäjällä ja Baltiassa toimivien rikollisryhmien kanssa.

Suomessa järjestäytyneet rikollisryhmät ovat mukana erityisesti huumausainerikollisuudessa mutta yhä enemmän myös rakennus-, siivous- ja ravintola-alojen yritystoiminnassa. Ryhmät pyrkivät ulottamaan lonkeronsa myös yhteiskunnan rakenteisiin ja päätöksentekojärjestelmään.

Yksi ulkoisen vaikuttamisen muoto on rikollisen toiminnan peittäminen esimerkiksi jonkin näennäisen hyväntekeväisyys- tai harrastustoiminnan taakse. Kaikki tietävät, että tänä päivänä järjestäytynyt rikollisuus hyödyntää erityisesti tietoverkkoja rikosten tekemisessä. Kiristyshaittaohjelmat, kalasteluhuijaukset, petosrikokset, rahanpesu ja lasten seksuaalinen hyväksikäyttö kuuluvat rikollisten repertuaariin. Suuri huoleni tässä kokonaisuudessa on se, ettei Suomessa ole tällä hetkellä omaa erillistä lainsäädäntöä järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaan eikä rikolliseen järjestöön kuulumista ole kriminalisoitu riittävästi. Voimassa olevan rikoslain mukaan järjestäytyneen rikollisryhmän jäsenenä tehty rikos voi kuitenkin olla rangaistuksen koventamisperusteena.

Järjestäytyneen rikollisuuden torjunta edellyttää laajaa viranomais- ja sidosryhmäyhteistyötä rikosoikeudellisin ja hallinnollisin keinoin. Sisäministeriön poliisiosasto vastaa tarvittavista toimenpidelinjauksista poliisin osalta. Se ei kuitenkaan riitä. Tämän kokonaisuuden koordinointiin tarvitaan pikaisesti myös viranomaisen laajempaa järjestäytymistä ja monipuolista ennalta estävää toimintaa.

Arvoisa hallitus, mitä aiotte tehdä tämän asian suhteen? Asialla on kiire, ja odottaessa rikollinen peli sen kuin kovenee.

19.51 Mari-Leena Talvitie kok: [Puhujan mikrofonin ei avaudu] Arvoisa herra puhemies! Näin käy myös tekniikan osaajalle, että ei se tekniikka aina pelaakaan.

Aikaisemmin tänään käytiin keskustelua tosiaan sisäministeriön pääluokasta, mutta halusin nostaa nyt vielä turvallisuustoimijoiden työssään kokeman fyysisen väkivallan ja ensi- ja turvakotiasiat sekä myöskin tämän nuorisorikollisuuden.

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

Arvoisa puhemies! Sisäinen turvallisuus ja sen turvaaminen ja arvostaminen koostuvat monesta tekijästä, ja se on tosiaan tämän salinkin asia laidasta laitaan. Sitä on tehty hyvässä parlamentaarisessa työssä pitkän aikaa, ja toivottavasti se myöskin sellaisenaan jatkuu.

Meidän turvallisuustoimijoiden työssään kokemaa fyysistä väkivaltaa on lisääntynyt. Kyselyn mukaan kenttäpoliiseista jopa 70 prosenttia kokee fyysistä väkivaltaa työssään. Asiakkaat ovat entistä aggressiivisempia ja tehtävät vaativampia. Samaten työn kuorma on lisääntynyt, ja koronallakin on osuus asiaan, sillä kotihälytykset ovat myöskin kasvaneet. Siinä mielessä on todellakin tärkeää, että hallitus panostaisi tähän ja varmistaisi meidän turvallisuuttamme oman terveytensä uhalla puolustavien poliisien turvallisuuden.

Myös muiden turvallisuusviranomaisten henkilöstön parissa esiintyy vakavia työhyvinvointiongelmia. Hätäkeskus on yksi näistä paikoista, joissa vaihtuvuus on ollut tosi suurta ja henkilöstövaje on edelleen kasvussa. Toivotaan, että tähän työhyvinvointiin myöskin kiinnitetään huomiota.

On hyvä, että ensi- ja turvakotipaikkoja lisätään ja niille kohdennetaan lisäresursseja jatkossakin. Tuntuu jotenkin uskottomalta, että maassa, joka on valitettavasti EU:n top 3:ssa lähi- ja parisuhdeväkivallassa, oli vielä muutama vuosi sitten alueita, joilla ei ollut ollenkaan ensi- ja turvakotipaikkoja. Viime hallituskaudella Suomi 100 -päätösten mukaan saatiin muutamille alueille ensimmäiset ensi- ja turvakotipaikat, ja ne varmasti ovat tulleet tarpeeseen.

Sitten tähän nuorisoriikollisuuteen ja nuorten väkivaltariikollisuuteen. Sekä väkivaltariikollisuus että huumeri- ja rikollisuus ovat nuorten keskuudessa kasvava ongelma. Se on todellinen, ja siihen on puututtava sekä pehmein että kovin keinoin. Nuorille on annettava kaikki heidän tarvitsemansa tuki ja apu oikea-aikaisesti. Kynnys hoidon ja mielenterveyspalvelun piiriin on oltava matala, ja apua on saatava nopeasti.

Samaan aikaan tarvitaan tiukkaa lain ja järjestyksen linjaa. Yhteiskunnan viestintä nuorille on oltava kirkas: lakia on noudatettava, ja rikoksilla on seurauksensa, jotka voivat olla vakavia iästä tai taustasta riippumatta. Tässä nuorten väkivaltariikollisuuden asiassa on myöskin ymmärrettävä se, että tarvitaan korjausliikettä meidän kotouttamispolitiikkaan.

Arvoisa puhemies! Sitten puheen lopussa vielä kansainvälisen rekrytoinnin edistämiseen. On todella tärkeää, että Maahanmuuttovirastoon nyt hallitus kohdentaa lisäresursseja, jotta nämä jonot saadaan sieltä purettua, ja että sekä automatisointiin että muutenkin lupahakuun kiinnitetään huomiota. Ne kaikki tulevat tarpeeseen. Kokoomus on aikaisemmin esittänyt käyttöön tällaista hyvän työnantajan sertifikaattia, joka mahdollistaisi työluvien myöntämisen nopeammin yrityksille, jotka ovat hoitaneet kaikki työnantajavelvoitteensa moitteettomasti.

Monesti aina tässäkin salissa sanotaan, että saatavuusharkinnasta ei pidä luopua, mutta kerron yhden esimerkin Oulusta. Saatavuusharkinta voi siis kohdistua myöskin henkilöön, joka on jo Suomessa. Se ei kohdistu pelkästään sellaiseen osaajaan, joka olisi tulossa Suomeen. Meillä oli Oulussa muutama vuosi sitten Pakistanista tullut nuorimies, joka sai sittemmin paikan ammattikorkeakoulusta insinöörin opinnoista, mutta hänellä oli työlupa ainoastaan siivoukseen. Vaikka hän oli korkean osaamisen koodari ja hän pääsi oululaiseen ICT-firmaan töihin, niin hän ei saanut työlupaa toimia koodarina elikkä ICT-alalla. Minkä takia? Sen takia, että Oulussa oli yhdeksän saman alan työtöntä työnhakijaa sillä hetkellä ja työpaikka oli ollut useamman kuukauden vapaana. Siihen oli haastattelu [Puhemies koputtaa] yritetty saada osaajaa, ja tämä opiskelija, vaikka hän oli AMK-insinööriopiskelija, ei saanut työlupaa siihen firmaan koodariksi, koska hänellä oli työlupa pelkästään siivoo-

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

jaksi [Puhemies koputtaa] ja sillä alueella oli liikaa koodareita vapaana. Eli saatavuusharkinta voi koskettaa myös henkilöä, joka on jo Suomessa.

19.57 Mauri Peltokangas ps: Arvoisa puhemies! Sisäministeriön hallinnonala käsiteltäessä on hyvä puhua hieman Suomen turvallisuudesta, sisäisestä turvallisuudesta ja syy- ja seuraussuhteista.

Maahanmuuttoon liittyen — korostan: haittamaahanmuuttoon liittyen — on asioita, jotka sotivat voimakkaasti oikeudentajuamme vastaan. Esimerkiksi en voi hyväksyä, että sotaa ja vainoa pakoon tullut voi huoletta kuitenkin lomailla maassa, josta nimenomaan on sotaa ja vainoa pakoon lähtenyt, joiden perusteella on turvapaikan Suomesta saanut. Tämä on selvästi turvapaikkajärjestelmän törkeää hyväksikäyttöä, eikä sitä tule hyväksyä millään muotoa.

No, toimenpiteisiinkin on ryhdyttävä. Korostan, että hallituksen tehtäviin kuuluu Suomen kansalaisten turvallisuuden takaaminen, ja tässä on yksi kohta, jossa turvapaikkaa käytetään räikeästi hyväksi, ja voinen yksituumaisesti todeta, että tällaiset henkilöt, jotka ovat täällä turvapaikkaperusteisesti mutta pystyvät lomailemaan lähtömaissaan, ovat täällä jonkin muun syyn takia.

Ratkaisuehdotuksia aina kysellään, ja mikä tärkeintä, niitä pitää esittää silloin, kun kritiikkiä annetaan. Hallintovaliokunnassa käsiteltäessä kansalaisaloitetta seksuaalirikollisten karkottamiseksi tuli hyvin esiin se, että usein lakien laadinnassa on tahtotila, joka ratkaisee, etenevätkö asiat. Sinällään hyvän kansalaisaloitteen, joka sellaisenaan ei pystynyt etenemään — mikä on sinällään ymmärrettävää — mutta aiheutti hyvän keskustelun, olisi mielestäni tullut aiheuttaa vielä enemmän keskustelua siten, että tämä talo olisi ryhtynyt ja ryhtyisi toimenpiteisiin Suomen kansalaisten huolen vuoksi.

Perussuomalainen valiokuntaryhmä esittikin mietintöön useita selkeitä parannusehdotuksia — sinällään hyvään mietintöön, mutta esitimme tosiaan parannusehdotuksia — ja todella ihmettelen sitä, että kun Suomella on mahdollisuus ottaa käyttöön järeämmät keinot, niin sitä ei kuitenkaan käytännössä olla valmiita tekemään. Me ehdotimme esimerkiksi, että valiokunta edellyttäisi, että hallituksen tulisi ryhtyä viivytyksettä toimenpiteisiin tarvittavien muutosten tekemiseksi ulkomaalaislakiin, jotta kansainvälisen suojelun asema on määritelmädirektiivin mahdollistamalla tavalla poistettavissa henkilöltä, jonka on perusteltua olettaa olevan vaaraksi Suomen turvallisuudelle tai joka on lainvoiman saaneella tuomiolla tuomittu erityisen törkeästä rikoksesta. Tämä lisäys ei hallituspuolueille käynyt.

Ehdotimme myös, että valiokunta katsoisi, että kansalaisuuden saamisen edellytyksiä tulisi tiukentaa. Toivoimme, että valiokunnan näkemys olisi, että kansalaisuuslakia on muutettava siten, ettei vakavaan rikokseen syyllistyneiden ulkomaalaisten ole koskaan mahdollista saada Suomen kansalaisuutta. Esimerkiksi Tanskassa seksuaalirikoksiin syyllistyneiltä ulkomaalaisilta on pysyvästi suljettu pois mahdollisuus saada Tanskan kansalaisuus. Kansalaistamisen edellytyksenä tulisi muutoinkin olla onnistunut kotoutumisprosessi. Siis: Tanskassa tämä on mahdollista, Suomessa tätä ei haluta ottaa käyttöön. Me olemme samojen Euroopan unionin sääntöjen alainen maa.

Lisäksi halusimme, että valiokunta pitäisi vallitsevaa oikeustilaa riittämättömänä ja katsoisi, että hallituksen tulisi viivytyksettä ryhtyä toimenpiteisiin säilöönoton käyttöalan laajentamiseksi paluudirektiivin mahdollistamalla tavalla — siis Euroopan unionin direktiivin mahdollistamalla tavalla — siten, että henkilö, joka on rikosoikeudellisen seuraamuksen johdosta määrätty palautettavaksi, voidaan ottaa välittömästi säilöön. Tämä ei käynyt

Budjetin alikohta PTK 167/2020 vp

hallituspuolueille, ei käynyt keskustalle. Vaikka siellä keskustapuolueen päästrategit ovat huolissaan suomalaisten turvallisuudesta, tämä ei käynyt. Miksi tämä ei käynyt? Siksi, koska vihreä ideologia on ottanut vallan myöskin entisessä maaseudun puolustajapuolueessa.

Arvoisa puhemies! Omalta osaltani kiitän keskustelusta ja toivotan kaikille rauhallista ja hyvää joulua.

20.02 Jukka Kopra kok: Arvoisa puhemies! Nuorisorikollisuuden kasvusta ja väkivaltaistumisesta olemme ikävä kyllä saaneet kaikki lukea eri medioista aivan liikaa pelkästään tämän vuoden aikana. Jonkinlaisesta hätätilastakin ehkä voidaan jo puhua, koska vuonna 2020 nuorten tekemiksi epäiltyjen henkirikosten ja niiden yritysten määrä on suunnilleen kaksinkertaistumassa vuosien 2011—2019 yleisestä tasosta. Helsingin poliisi sekä useat muut viranomaiset ja jalkautuvaa kenttätöitä tekevät nuorisotyöntekijät ovat huolestuneita Helsingissä liikkuvista nuorista, jotka käyttäytyvät huonosti ja vaarallisesti ja joista osa tekee vakavia rikoksia. Helsingin poliisin mukaan yhä useampi nuori kantaa teräasetta ja nuorten tekemät väkivallanteot liittyvät yhä useammin huumausaineisiin ja niiden myyntitilanteissa tapahtuneisiin ryöstöihin. Valtaosa nuorista on ulkomaalaistaustaisia.

Tilanteen korjaaminen vaatii pikaisia toimia, niin pehmeitä kuin koviakin. Nuorten pahoinvoinnin kasvu edellyttää tarvittavaa resursointia sekä nopeaa ja matalaa kynnystä päästä mielenterveyspalveluiden ja muiden palveluiden piiriin, mutta yhtä lailla tarvitaan tiukkaa lain ja järjestyksen linjaa. Yhteiskunnan sekä meidän vanhempien viesti nuorille on oltava yksiselitteinen. Kaikkien on Suomessa noudatettava lakeja, ja rikoksista seuraa aina rangaistus myös nuorille. Se voi olla nuorelle palvelus, mitä varhaisemmassa vaiheessa saadaan harhateille ajautunut nuori lainkuuliaisuuden piiriin. Tällaiseen työhön me tarvitsemme myöskin lisää resursseja poliisille.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pääluokan käsittely keskeytettiin.